

Ήταν εκεί η θάλασσα

Ήταν εκεί η θάλασσα. Και πολλά άσπρα καράβια. Και ο ήλιος ασάλευτος, μια ανάσα από την επιφάνεια του νερού.

Κι έλεγα, τώρα θα σμίξουν. Και χιλιάδες κομμάτια θα πυρακτώσουν τα κύματα. Και πίδακες ολοπόρφυροι θα στολίσουν τον ουρανό. Και θα ταραχθεί το στερέωμα. Και θα μείνει άλαλη η κραυγή του φόβου.

Κι έλεγα, είναι η ώρα να παραδώσω τις ενοχές μου. Όμως, ο ήλιος καρφώθηκε εκεί, μια ανάσα πάνω από τη θάλασσα, μέχρι που ήρθε η νύχτα και τον πήρε.

Τότε, μια γυναίκα με πρόσταξε:

-Έλα!

Κι ήταν η προσταγή γλυκιά και η φωνή γνώριμη.

-Μητέρα! ψιθύρισα.

Δεν αποκρίθηκε. Μου έδειξε όμως την τριανταφυλλιά στην αυλόπορτα.

-Όλοι διψάμε, της είπα κι εκείνη έφυγε.

-Πρέπει να γυρίσω πίσω, σκέφτηκα.

Ήταν ένας δρόμος μακρύς, στεφανωμένος με βάγια. Κι επάνω, ψηλά πεύκα, γέρικα πεύκα. Κι επάνω, ο άνεμος. Και τα πουλιά αόρατα, απανταχού παρουσία. Και στην πύλη ένας βασιλικός πλατύφυλλος, και πίσω από την πύλη η πλατεία άδεια, και τα παραθυρόφυλλα κλειστά, και η γερόντισσα ορθή, σαν ίσκιος στο κεφαλόσκαλο.

-Πού πήγαν; τη ρώτησα.

-Πέθαναν, μου είπε.

-Κι εσύ;

-Κι εγώ πέθανα!

-Θεέ μου! στέναξα.

Μου αποκρίθηκε ο άνεμος μ' ένα ψιθύρισμα παράξενο, έξω απ' τον τόπο. Κι είδα την τριανταφυλλιά διψασμένη στην αυλόπορτα.

Ήταν εκεί ο ελαιώνας, χρυσοπράσινος. Κατέβαινε τους μικρούς λόφους και χανόταν στο πέρασμα των ορέων.

-Εδώ θα αναπαυτώ, σκέφτηκα. Προφυλαγμένος από την ανάμνηση των σκληρών βράχων, από τη βοή του πλήθους, από το σύνθημα του χρέους.

-Εδώ, θα σε κοιτάξω κατάματα ουρανό. Δεν σου χρωστώ. Τη θύμηση πασκίζω να γαληνέψω. Με το φόβο να συμφιλιωθώ, με το φόβο. Όλους τους ξένους που κατοίκησαν το κορμί μου ν' αγαπήσω.

Ήταν εκεί μια κοιλάδα. Κι ένα παιδί που έπαιζε στη ερημιά. Χτυπούσε μια μπάλα στην απέναντι πλαγιά κι αυτή γύριζε πίσω. Κι ακουγόταν ο ήχος, στα βουνά, δυνατός και επίμονος. Είχε βαλθεί να νικήσει τη μοναξιά, να διαλύσει τη σιωπή.

-Εγώ θα φύγω, έλεγε, συνομιλώντας τις νύχτες με τ' αστέρια. Άλλοτε, ανέβαινε στα πιο ψηλά κλαδιά της καρυδιάς και νόμιζες πως θα πετάξει. Κρυβόταν πίσω από τους θάμνους, πίσω από τις πέτρες. Να μη φανερωθεί ποιος ήταν. Δεν ήθελε να ξέρουν γιατί έλεγε πως θα γίνει άλλος.

Χτυπούσε την μπάλα ακατάπαυστα και οι νυχτερίδες τρόμαζαν στα χαλάσματα. Το κόκκινο σκιάχτρο του χαμογελούσε κι ο ήλιος έκαιγε.

Ήταν φορές που έπαιρνε στα χέρια του όμορφα κρύσταλλα που κρέμονταν στις ρεματιές, σαν μακριά σπαθιά και έγλειφε άφοβα την παγωνιά. Όμως, τα καλοκαίρια, όταν έβγαινε το φεγγάρι, έπαιρναν μορφή οι σκιές των βράχων, οι σκιές των δένδρων, ηχούσε παράξενα η σιωπή κι ο φόβος θέριευε.

Στάθηκε μπροστά μου. Είχε στα μάτια του, μια βουρκωμένη απόφαση. Τα μαλλιά μπούκλες

-μπούκλες έπεφταν σ' ένα πρόσωπο άσπρο απ' τη σκόνη, με χαρακιές σαν πολυδαίδαλες κοίτες απ' τον ιδρώτα.

-Γιατί με ξέχασες; ρώτησε.

-Δεν είχα θάλασσα, είπα.

Γέλασε. Στην αρχή χαμηλόφωνα, ύστερα δυνατά. Κι ακούστηκε το γέλιο σαν σεισμός στις φυλλωσιές. Και μου φάνηκε πως το βουνό παραμέρισε, αφήνοντας πέρασμα στον ορίζοντα.

-Φόρτωσες ένα καράβι όνειρα κι έφυγες μονάχος, είπε.

Κοίταξα γύρω μου. Το δάσος είχε επεκταθεί στο παλιό ξέφωτο, σημάδι πως οι άνθρωποι είχαν χαθεί από καιρό. Μα, εκείνη η γωνία του σπιτιού ολόρθη στην επέλαση. Μόνο που την είχαν ζώσει οι κισσοί και τα κοτσύφια φώλιαζαν εκεί τώρα. Μαύρα κοτσύφια, με μύτες κεχριμπαρένιες. Όμορφα πουλιά, λυπημένα. Χορταριασμένα η αυλή και τσουκνίδες, πολλές τσουκνίδες στον περίβολο και βατράχια στη στέρνα, αιώνια βατράχια. Πώς να ξεχάσεις;

-Πάμε είπα. Όμως, το παιδί, γλυκά, με πήρε από το χέρι...

-Κάθισε! με πρόσταξε και μου 'δειξε μια πέτρα στον ίσκιο του πλατάνου. Εδώ, θα φτιάξουμε ένα νερόμυλο, συνέχισε.

Έτρεχε, έτρεχε μαζεύοντας πέτρες κι ύστερα, λάσπη από τις όχθες του ρυακιού κι έχτιζε. Έφερε κι ένα αγριόσυκο. Το κάρφωσε σ' ένα ξύλο και μου το 'δωσε.

-Εσύ, θα φτιάξεις τη φτερωτή, είπε.

-Τι να τον κάνουμε τον νερόμυλο στην ερημιά; ρώτησα.

Με κοίταξε τρυφερά, παρηγορώντας με.

-Θα είναι όμορφος, μου είπε. Θα τον ονομάσουμε ονειρόμυλο!

Ήταν, εκεί, μια πόλη και οι καταρράκτες.

Και εκείνος, αμίλητος, παρακολουθούσε τη ροή του νερού. Κάπου -κάπου στέναζε σιγανά, ίσα που να βγει ο σκοτωμένος αέρας, αλλά, να μην ακουστεί.

Ανθισμένες πλαγιές, χιονισμένοι δρόμοι, κιτρινισμένα δένδρα και η παράγκα που 'βαζε νερό κι αέρα. Εκεί τον έστειλαν χωρίς να το θέλει και δεν μπορούσε να φύγει πριν έρθει η Άνοιξη, η άλλη Άνοιξη. Εκεί, που όλοι ήταν ομοιόμορφοι. Και τα σαββατοκύριακα απέραντα.

Δεν ήθελε να το πιστέψει πως το σφύριγμα του τρένου ήταν το τελευταίο αντίο. Και δεν ήξερε πού έφταιξε.

Πέρασε χρόνος πολύς για να καταλάβει πως δεν έφταιξε κανείς και όλοι πόνεσαν.

-Κουβαλάς μια αρχαία κατάρρα, του είπε κάποιος.

-Κουβαλάς μια ευλογία, του είπε ένας άλλος.

Κι αυτός ήξερε πως είχε φορτωθεί και την ευλογία, και την κατάρρα. Πρώτα, ήταν οι απολυτότητες που κατέρρεαν, ύστερα, η αμφισβήτηση του συστήματος των ιδεών, του τρόπου ζωής. Και μια αλυσιδωτή αντίδραση που δεν άφηνε μέσα του τίποτα όρθιο.

-Δεν είναι κακό αυτό, έλεγε και έπαιρνε δύναμη για μια ανάσα κι ύστερα πάλι, για μια προσπάθεια. Όμως, τα αφρισμένα νερά ορμητικά τον κατέκλυζαν. Και όσο πάλευε, περισσότερα νερά τσάκιζαν τη θέλησή του. Και όσο προχωρούσε βαθιά στην αμφισβήτηση, δεν είχε από πού να κρατηθεί εκτός απ' την αγάπη. Κι αυτή του έκαιγε τα χέρια, του έκαιγε το μυαλό. Τότε ήταν, που έβαζε ενδιάμεσους στόχους, να επιβιώσει.

-Ας τελειώσει αυτή η θητεία!

Μα ήταν χρόνια οι ώρες. Κι οι μήνες αιώνες. Και εκατομμύρια τα γιατί. Κι οι άνθρωποι ξένοι. Και τα βιβλία φούντωναν τα σκιρτήματα και οι λόφοι έβαζαν φωτιές. Και το τρένο καθημερινά σφύριζε το τελευταίο αντίο. Και δεν ήθελε κανένας να τον λυπηθεί, παρά μονάχα να τον νιώσει.

Παρακολουθούσε αμίλητος τη ροή του νερού. Ερχόταν κελαριστό, γάργαρο κι ύστερα έσκαγε στα βράχια αφρίζοντας.

Τον έπιασα από τον ώμο. Μου χαμογέλασε.

-Εδώ είμαστε, μου είπε. Αυτή η θητεία δεν έχει τέλος. Θα φύγουμε όταν ξεχάσουμε. Μα δεν ξέρω αν πρέπει να ξεχάσουμε. Δεν φαντάζομαι χειρότερο θάνατο απ' το λευκό χαρτί.

Κάποιος μου μίλησε για την σιωπή, συνέχισε. Όμως, τη σιωπή την περικλείουν λέξεις, την στολίζουν αισθήματα, σε συντροφεύει με ήχους. Δεν υπάρχει στο θάνατο σιωπή. Κοίτα! Τη βλέπεις αυτή την πεδιάδα; Την έκαψαν παράξενοι κεραυνοί. Γύρευα νερό να σώσω έστω ένα στάχυ, μα είχε λοξοδρομήσει το ποτάμι και δεν είχα σταγόνα μήτε τα χείλη μου να δροσίσω. Δες όμως, πάλι πρασίνισε. Υπάρχει όσο υπάρχουμε.

Ο ελαιώνας, χρυσοπράσινος, κατέβαινε από ψηλά και χανόταν στο πέρασμα των ορέων. Εκεί, το ποτάμι κυλούσε ήσυχα. Χάιδευαν, το νερό, οι ιτιές

και τα πλατάνια ανεστραμμένα στον υγρό καθρέφτη. Ακούμπησα σ' ένα δένδρο γερό.

-Εδώ, θα πνίξω τις εμμονές μου, είπα. Εδώ, που όλα είναι διάφανα και το φως φτάνει βαθιά ως τον πυθμένα. Όμως, αυτές καθρεφτίζονταν στον ουρανό.

Έπνιξα τις σκέψεις μου στη θέα του νερού, καθώς βάρκες, πολλές βάρκες, κατέβαιναν το ποτάμι. Με νέους αμούστακους, κορίτσια άγουρα. Και σημαίες, κόκκινες σημαίες με το σύνθημα: Εις το μέλλον.

-Ελεάννα! φώναξα, Άλκη! Οδυσσέα!

Δεν αποκρίθηκε κανείς. Σιωπηλά κατέβαιναν το ποτάμι. Και καθώς ξεμάκρυναν, ήταν μια απόφαση βουβή που κυρίευε την κοιλάδα. Μνήμες παλιές, πνιγμένες στο σκοτάδι, ξεπηδούσαν από τις χαραμάδες.

Όχι! δεν στέρεψα, είπα κι ας μ' έχτισαν χιλιάδες πέτρες. Κι ας με λύγισαν αναθεματισμοί, περισπούδαστες αναλύσεις, μακροχρόνιες ασκήσεις σωστών βηματισμών.

Στάθηκε ανάμεσα στις δυο λωρίδες.

-Να φύγω, είπε, όμως, γύρισε πίσω. Χωρίς να το καταλάβει, πήρε την απόφαση να εισέλθει σε μια μεγάλη γενιά. Ήταν όμως, εκεί, κι άλλοι νέοι, χιλιάδες νέοι, όμορφοι νέοι. Κι η θάλασσα, ανθρώπων θάλασσα. Και δακρυσμένα μάτια, άφοβα μάτια και φωνές που κομμάτιαζαν τον αέρα.

-Υπάρχουν μερικές στιγμές, όπου οι άνθρωποι ψηλώνουν απότομα, μου είπε, όταν τον βρήκα εκεί μετά από χρόνια στην ίδια φοινικιά. Κοιτούσε τις μαρμαρίνες σκάλες, άδειες τώρα. Κι ύστερα, την καγκελόπορτα ξανά ορθή.

Όταν γύρισε για πρώτη φορά, ο φόβος πολιορκούσε ακόμη τα κτίρια, τον περίβολο, τον ουρανό. Κατέθεσε, εκεί, λίγα λουλούδια, σε μια τελετή μοναχική που δεν πρόλαβε η ιστορία να την καταγράψει. Οι χωροφύλακες, αμήχανοι, τα πέταξαν. Όμως, πρόλαβαν να στείλουν το μήνυμα στο νέο που ανέμιζε τη φωνή του να φοβηθεί το σίδηρο.

Δεν ήταν αποκοτιά, είπε. Κι αν ήταν, ευλογημένη να 'ναι.

Την έκλεισα μέσα μου αυτή την ιστορία, συνέχισε. Μη μου τη βασκάνουν γερασμένα μάτια, μην την κουρσέψουν στις τελετές. Είναι η μνήμη ακριβή και στα συμπόσια, κάθε φορά στα συμπόσια, θρηνωδίες που τις βαφτίζουν σαλπίσματα.

-Πού πήγαν τόσα όνειρα; τον ρώτησα.

-Πού πήγαν; είπε κι εκείνος.

Κοίταξε με θλίψη τα άδεια παγκάκια και γέλασε σαρκαστικά.

-Το εβδομήντα εννιά ήμουν είκοσι πέντε αιώνων, είπε. Σιγά-σιγά αποκαταστάθηκε η συνήθης μονάδα μέτρησης του χρόνου.

-Και τώρα, τι γυρεύεις εδώ; Τον ρώτησα.

-Ξέμεινα, είπε, ξέμεινα. Κάθε φορά που έφευγα, με καλούσαν πίσω. Κι όταν γύριζα, μ' έδιωχναν πάλι. Επέμεινα πως εδώ είναι το σπίτι μου και μου 'δειχναν

κάτι χαλάσματα. Έλεγα, "εδώ είναι τα αγαπημένα μου πρόσωπα" κι αυτά περνούσαν αδιάφορα στο άλλο πεζοδρόμιο.

Γύρισε και με κοίταξε με μάτια κόκκινα.

-Εδώ, είμαστε εμείς, τεμαχισμένοι κι ορφανοί. Εδώ θα μείνω!

Οι βάρκες ξεμάκρυναν στο ποτάμι και οι σημαίες και τα παιδιά. Ανέβηκα στο μικρό λόφο, έβαλα τα χέρια αντήλια και τους είδα στην ήρεμη θάλασσα. Ώρα πολλή τους έβλεπα, σκιές στον ορίζοντα, μέχρι που ο ήλιος φίλησε τα νερά. Και τότε ένιωσα πως τον πήραν μαζί τους.

-Η άλλη μέρα θα ξημερώσει πάλι, σκέφτηκα. Θα έρθει το μέλλον. Και το μέλλον του μέλλοντος. Γιατί δεν μπορεί! όπου υπάρχει ο θάνατος, υπάρχει και η ζωή.

Ακούμπησα το κορμί μου στο χώμα κι είδα τα σύννεφα να ταξιδεύουν στον ουρανό. Αργά, πειθαρχικά. Λες κι ένας άνεμος τα οδηγούσε μελετημένα, έφευγαν τώρα μακριά, πίσω απ' τη θάλασσα, πίσω απ' την άλλη θάλασσα. Κι ετοιμάστηκε ο ουρανός να δεχτεί τα' αστέρια, εκατομμύρια αστέρια. Και τότε, μια γνώριμη πάλι φωνή, μου θύμισε τη διψασμένη τριανταφυλλιά.

-Κοίτα! της είπα. Μοιάζουν τα αστέρια με φωτεινά τριαντάφυλλα κι ο ουρανός μ' ένα ροδώνα. Αν είναι να χαθώ εδώ, ας χαθώ.

-Όχι! μου είπε, όχι!

Έκλεισα τα μάτια μου για να ξεκουραστώ. Είχα ακόμα ταξίδι.

-Εδώ θα ζήσεις, του είπαν, κι είδε μια πόλη ξένη. Μια λίμνη και πίσω ένα βουνό. Και γύρω πολλά βουνά και πάνω ομίχλη και κάτω ομίχλη κι ένα ρολόι που κινούσε αργά τους δείκτες του, μετρώντας τις ώρες σε αιώνες.

-Δεν έχω δύναμη, παραπονέθηκε.

Κανείς δεν τον άκουσε και, μονάχος, πήρε την απόφαση να στερεώσει τον βηματισμό του. Μόνο που ήταν δύσκολες οι μέρες και τα βράδια, όλα τα μερόνυχτα. Και τα κορίτσια πάνω-κάτω στην πλατεία διαλαλούσαν την κλειδωμένη τους αγνότητα.

Κι αυτός, ώρες πολλές, έβρισκε καταφύγιο, εκεί, στην ψηλή πολυκατοικία πάνω απ' το καμπαναριό, όπου είχε την αίσθηση πως μπορεί να δραπετεύσει στον ουρανό. Κι έγγραφε, έγγραφε κι ύστερα κλείδωνε τις σκέψεις του στα συρτάρια, να κιτρινίσει ο πόνος.

-Είναι δύσκολο να θυμάμαι, είπε μια φορά.

-Δεν αξίζει, του απαντούσαν. Δεν αξίζει, του έλεγαν καθημερινά κι αυτός θύμωνε. Αρνιόταν τις προτροπές και θύμωνε.

-Δεν θα προδώσω την ανάμνησή μου, έγγραφε. Δεν θα την προδώσω, ξανάγραφε.

Ήταν ένα μυστικό συμβόλαιο με τον εαυτό του, μια υπόσχεση, ένας όρκος.

Ήταν τεμαχισμένοι οι δρόμοι κι έπρεπε εκεί υπομονετικά, στο σκοτάδι, να βρει περάσματα. Να ταξινομήσει χιλιάδες ερωτήματα, να μην υποκύψει στον πειρασμό των διαγραφών.

-Δεν υπάρχει ζωή χωρίς το τώρα, του έλεγαν.

-Δεν υπάρχει μέλλον χωρίς το παρελθόν, έλεγε.

Του έλεγαν, "πρόσεχε". Κι αυτός ήθελε να αναμετρηθεί μια και καλή με τον πόνο.

-Η θα νικήσω, ή θα χαθώ, σκεφτόταν και γύρευε την αλήθεια κατάματα να συναντήσει.

Κι αν ευτελής βρεθείς μπροστά μου, συνέχιζε, θα το ξεπεράσω. Ότι μεγάλο μου κληροδότησες, θα το γυρέψω σ' άλλες αγάπες. Μόνο που πρέπει να το σώσω μες στην καταιγίδα. Για αυτό, μη στέλνεις άλλους κεραυνούς, θα με τυφλώσουν. Και τότε, πώς εγώ τυφλός σε δρόμους τυφλούς θα το ψάξω;

Έγιναν τα μάτια σου μέταλλο, τα λόγια ανάθεμα, τα λάθη μου ερινύες. Και μου 'κλεισες την πόρτα μες στη νύχτα. Και μήτε κερί δεν μου 'δωσες να περπατήσω στις σκοτεινές στοές, μήτε νερό, να υγρανθεί το στόμα μου, να βγει η κραυγή, να ελαφρώσω.

-Θα 'ρθουν όμως καιροί, έλεγε πάλι, που ο σπαραγμός μου θα υμνηθεί. Όταν χαθούν τα ονοματεπώνυμα και γίνει ο καημός μου σύμβολο. Όταν, οι λέξεις θα πάλλονται αυτόνομα και τα άλλοθι της σιωπής σου δεν θα μπορούν να κρύψουν τη μικρότητά τους.

Τα χρόνια περνούσαν κι η ομίχλη εκεί, αιώνια. Κι ήταν αυτή που έδινε ταυτότητα στην πόλη και η βροχή, μαύρη βροχή, πίσω απ' το τζάμι.

-Ο έρωτας σε φέρνει μια ανάσα από την ψύχωση, του έλεγαν.

Όμως, αυτός έβλεπε το τέλμα και το ονόμαζε αρρώστια, έβλεπε τη συνήθεια και την ονόμαζε θάνατο. Κι έλεγε, "πρώτα να τελειώνουμε μ' αυτούς τους θανάτους". Κι ήταν δύσκολο. Γιατί ο έρωτας είχε εξοριστεί σ' αυτή την πόλη, τα όνειρα είχαν επικηρυχθεί. Γιατί οι αδύναμοι είχαν συνασπιστεί για να κρύψουν την ανομολόγητη δυστυχία τους. Κι έχτιζαν κάστρα για να προστατέψουν την ψευδαίσθηση. Κι αυτός δεν μπορούσε να διαβεί την πύλη, δεν ήθελε να τη διαβεί. Κι άλλοι τον χλεύαζαν, άλλοι τον συμπονούσαν. Τότε ήταν που γύριζε πίσω στα κιτρινωμένα χαρτιά, στις παλιές φωτογραφίες και γύρευε καταφύγιο στο φεγγάρι.

Κι άλλοτε, πάλι, επέμενε στη συλλογική προσπάθεια. Όμως, κι εκεί δεν τον καταλάβαιναν, γιατί μιλούσε για περίεργες θύελλες που θα σαρώσουν την έλλειψη τόλμης.

-Πρέπει να αλλάξουμε για να σωθούμε, έλεγε.

Κι οι άλλοι προέβαλαν τους μύθους ως φοβέρα. Κι έχτιζαν ναούς κι άλλους ναούς να προσκυνάνε.

-Δεν θα αντέξουν τους σεισμούς, έλεγε, μα τον περιγελούσαν αναπαράγοντας την ηθική ενός κόσμου που ήθελαν ν' αλλάξουν.

-Η επανάσταση χρειάζεται πειθαρχία, έλεγαν και εννοούσαν υποταγή.
-Η επανάσταση χρειάζεται έρωτα, έλεγε αυτός, χρειάζεται όνειρα ανυπότακτα. Όμως, μες στην ομίχλη όλοι βάδιζαν ανήξεροι κι ανέμελοι.

Ο ήλιος είχε υποταχτεί στο κρύο αν και ο ουρανός ήταν ακόμα γαλανός. Λες και ήθελε ο κατακτητής το βασιλιά να περιπαίξει.

-Τι να σε κάνω, Θεέ! μου όταν δεν μπορείς να με ζεστάνεις; Έλεγε.

-Όλοι έχουμε την ανάγκη από κάπου να κρατηθούμε, του απαντούσαν.

Κι αυτός που είχε περπατήσει χρόνια στα σκοτάδια, δεν έβρισκε μήτε Θεό, μήτε άνθρωπο να απολογηθεί. Γονάτιζε, τότε, στον ίσκιο του ψηλού δένδρου, στο ξέφωτο, και ψιθύριζε τους καημούς του στον άνεμο.

-Μετανοώ! έλεγε, μετανοώ! Για όλες τις σκληρές αλήθειες που είπα, για αυτές που έγραψα, για αυτές που ένωσα. Για αυτές που γύρισαν πίσω και μ' εκδικήθηκαν. Όμως είχα μισήσει το ψέμα κι έλεγα πως η αγάπη μπορεί να παιδεύει. Και πολλές φορές οι λέξεις είχαν μαχαίρια, τα μάτια βούρκωναν και προθέσεις έχαναν το δίκιο τους.

-Μετανοώ! έλεγε, για όσο πόνο σκόρπισα. Μα ποιος θα ακούσει τη συγγνώμη μου;

-Ποιος θα ακούσει τη συγγνώμη μου; Ξανάλεγε κι έπαιρνε τα λόγια του η σιωπή. Και το ψηλό δένδρο στο ξέφωτο, αμίλητο. Και στο βαθύ πηγάδι η ηχώ της φωνής του, και οι λέξεις, που γίνονταν κραυγές κι ύστερα σκόρπια φωνήεντα, σκόρπια σύμφωνα, μια ματαιότητα αδυσώπητη.

Οι δρόμοι δεν είχαν ονόματα ή είχαν ξεχαστεί. Και το ρολόι κινούσε αργά τους δείχτες του διαστέλλοντας το χρόνο, διαστέλλοντας τη μοναξιά.

-Δικάστε με! έλεγε, μα, δεν έμπαινε κανείς στον κόπο του. Και τότε, σκηνοθετούσε η μοίρα τη δίκη του. Και ομολογούσε, ομολογούσε για να ξαλαφρώσει. Όμως, κανείς δεν τον πίστευε. Κανείς δεν τον άφηνε να λυτρωθεί.

-Όλα είναι εφήμερα, του 'λεγαν κι αυτός μιλούσε για την αιωνιότητα των στιγμών. Κι έλεγε, "οι ουρανοί εδώ υπάρχουν". Μόνο που αργούσε αφόρητα να ξαστερώσει κι ήταν εκεί το σύννεφο, γεμάτο θλίψη. Και γύρευε ένα τρυφερό άγγιγμα να πάρει δύναμη, να ελπίζει.

Όμως, είχαν πιστέψει πως είναι άτρωτος, γιατί έμοιαζε διαφορετικός. Κι όλα τα δάκτυλα ήταν ομοίμορφοι δείκτες που ξόρκιζαν τις κρυμμένες ενοχές. Κι ένιωθε, κάποιες ώρες, πως η μόνη του ελπίδα να υπάρξει είναι να τον λυπηθεί η βροχή, ο άνεμος να τον προσπεράσει.

Κοίταζε τότε τα γυμνά κλαδιά και σκεφτόταν πως δεν υπάρχει έλεος.

-Κι αν έλθεις, έλεγε, κάποια στιγμή, το χάδι σου να μου χαρίσεις, δε θα με βρεις. Αλλού, άλλη μοναξιά θα με ταξιδεύει.

Είχαν πιστέψει πως είναι άτρωτος κι αυτός την πίστη του ζωογονούσε, μέσα στην απελπισία.

Η μοναδική βεβαιότητα είναι η αμφιβολία, έλεγε. Κι αυτοί του μιλούσαν με γνωμικά προγόνων. Με αποσπάσματα γνωμικών. Και θεωρούσαν την ανατροπή, που αυτοί επαγγέλονταν, σαν τη μόνη δίκαιη ανατροπή. Κι αυτός φώναζε πως έχουμε ανάγκη να ανατρέψουμε την ακινησία σε κάθε στιγμή, να υπηρετήσουμε τη συνεχή μεταλλαγή. Μιλούσε για την απουσία, που γίνεται παρουσία ζωογονημένη από το όνειρο, και αυτοί του πρότειναν την πραγματικότητα. Μια άδεια πραγματικότητα. Κι έλεγε μέσα του:

-Εδώ στα λασπόνερα θα σηκώσω τα αστέρια. Ένα-ένα θα τα πλύνω με καθαρό νερό κι αμόλυντα θα τα καρφώσω στον ουρανό, να φύγει το σκοτάδι.

Όμως, οι δρόμοι δεν είχαν ονόματα κι η πόλη είχε τεμαχιστεί σε μαύρα τετράγωνα. Και τα κορίτσια είχαν σφραγίσει τα χείλη τους. Οι επιθυμίες δραπέτευαν απ' τα μάτια τους, δραπέτευαν απ' όλο το κορμί.

Έλεγε πως δεν μπορείς να χαρείς, αν όλα δεν τα δώσεις. Και του μιλούσαν για αόρατες πληγές που τις βαθαίνει ο φόβος. Κι απαντούσε πως φόβος μόνο στο θάνατο δεν υπάρχει. Κι έλεγε πως η ερημιά του πλήθους, είναι ο θάνατος, η έλλειψη πάθους, είναι ο θάνατος.

Ο ήλιος είχε υποταχτεί στο κρύο, όμως, κρυφά στα απάνεμα ζέσταινε την ελπίδα. Και φανταζόταν στιγμές, όπου σταματούσε ο ομοιόμορφος βηματισμός κι άρχιζε ο χορός στη μεγάλη πλατεία. Και τότε, έβλεπε τα αγαπημένα πρόσωπα να ξεμακραίνουν χαμογελώντας. Κι έλεγε, "αυτό το χαμόγελο θα λύσει τα μάγια". Μα, ήταν ακόμα αδύναμες οι ηλιαχτίδες κι αργούσε να ξημερώσει.

Όταν τον είδα μετά από χρόνια, εκεί, δίπλα στη λίμνη, με κοίταξε με γαλήνη και μου είπε:

-Δεν είναι η θάλασσα.

-Δεν είναι η θάλασσα, του απάντησα, μόνο που φαίνεται πως ήρθε ο καιρός.

-Όχι! μου είπε. Πρέπει να λατρέψουμε το τώρα και το πριν, να γίνει η ανάμνηση συνάντηση στο μέλλον. Ξέρεις, συνέχισε, τους προσπεράσαμε τους καιρούς μας και στο θρίαμβο της δικαίωσης, ανακαλύπτεις μια καινούργια μοναξιά. Πήγαινε εσύ, μου είπε, σε περιμένει μια διψασμένη τριανταφυλλιά, στο σπίτι με τα αγριόχορτα, στους καταρράχτες, στη μεγάλη πολιτεία. Πρέπει όλοι να ξεδιψάσουμε, πριν ανοιχτούμε στο πέλαγος.

Ήρθε το χιόνι κι έφερε σύννεφο, λευκό, και αστραπές παλιάς μνήμης. Κι είπα, "θα ανασύρω ότι απώθησα, τώρα που μπορώ να τ' αντέξω". Και ντύθηκε η νύχτα νύφη. Κι ο φόβος χάθηκε. Και σώπασαν οι κραυγές και οι ψίθυροι σώπασαν. Κι ήταν τα βλέμματα που μιλούσαν και τα αμέτρητα λευκά δάκρυα του ουρανού που άγγιζαν απαλά το χώμα, άγγιζαν απαλά τα δένδρα και χαμογελούσαν.

Κι έβγαλε η νύχτα τα μαύρα που φορούσε. Και σώπασε ο αιώνιος θρήνος. Κι ένιωσα, στον ουρανό, την απουσία που τη σκοτεινίαζε. Κι είπα:

-Σε συγχωρώ, για όσα μου `κρυψες, για όσα, φριχτά, στα όνειρά μου έστειλες. Θα ζήσω μέσα στις αναλαμπές. Με το πάθος της ανάμνησης. Με του μέλλοντος, του άλλου μέλλοντος την ουτοπία. Είναι Θεά, είναι η δική μου Θεά.

Κι ήρθε το χιόνι κι έφερε τοπίο λευκό. Κι έμοιαζαν όλοι μόνοι, γαλήνια μόνοι. Κι είπα :

-Στείλε μου ένα φιλί. Αμόλυντο θα στο γυρίσω πίσω.

Και τότε ήρθε ένα σημάδι, που ράγισε της πέτρας το στερέωμα.

Ήταν μια βροχή κι ένας ήλιος μαζί. Και ζωγράφιζε, η άλλη Άνοιξη, διαπερνώντας τα σύννεφα, χρυσαφένια ξέφωτα στο βαθυπράσινο λόφο.

-Πρέπει να ξεδιψάσουμε, είπα, μα είναι ο χρόνος λίγος.

-Είναι πολύς ο χρόνος ακόμα, μου αποκρίθηκε η άλλη φωνή. Πάντα ο χρόνος είναι πολύς, αν έτσι το νιώθεις.

-Κι ο πόνος; Δεν τον νίκησα τον πόνο.

-Μήτε σε νίκησε.

-Κι οι πέτρες, τα ξυπόλητα πόδια, η αυγουσιτιάτικη φοβέρα του ουρανού; Το διστακτικό βήμα στη μεγάλη πόλη, η οπτασία στα ορφανά παγκάκια; Οι δρόμοι χωρίς ονόματα; Τα χρόνια που τα γύμνωσε η αλήθεια;

-Κάθε γυμνό δικό σου. Δεν δείχνει μόνο την ασκήμια, ακτινοβολεί και την κρυμμένη ομορφιά.

-Ποιος θα το νιώσει;

-Αυτοί που θα διαβάσουν τα κρυφά σου μηνύματα.

-Μα θα είναι λίγοι.

-Λίγοι θα είναι για πολύ. Για λίγο πολλοί θ' αγγίξουν τον παλμό σου. Αξίζει αυτό το λίγο.

Κοίταξα, πίσω μου, τον ελαιώνα. Μπροστά τη θάλασσα και πάνω μου τον ουρανό. Και τότε, ένιωσα να το μιλούν από παντού:

-Το μεγάλο τέλος είναι η αρχή. Γι' αυτό κι ο ήλιος αρνείται να σμίξει με τη γη και οι χιλιάδες εκρήξεις ματαίωσαν τη μεγάλη έκρηξη.

Το ένιωσα να το μιλούν από παντού και προχώρησα.

Κι είδα πορτοκαλιές ανθισμένες. Και σπίτια λευκά. Και παιδιά να τρέχουν στα λιβάδια. Και καράβια, πολλά καράβια. Κι είδα τους ξένους μου να πλησιάζουν, από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα. Κι όσο με πλησίαζαν φαινόταν το χαμόγελό τους, σαν άσπρο τριαντάφυλλο. Και γινόταν ένα, κι ύστερα, ένα μ' εμένα.

Κι η γνώριμη φωνή δεν ήταν πλέον προσταγή, ήταν ενθάρρυνση.

-Πήγαινε! πήγαινε!

Κι ήταν εκεί η θάλασσα...

Μονόλογος σε τρεις πράξεις

A. Το όνειρο

Λιγότεψε το φως και η μορφή σου θολή. Μπορεί και να 'σαι όνειρο, δεν ξέρω. Μη! Είναι αργά, κουράστηκα, δεν έχω ανάσα.

Πάλι θα σφυρίζουν να ξαναγεννηθώ. Πάλι θα 'ρθει εκείνο το πουλί με το σήμαντρο στο ράμφος και την ιαχή στα φτερά. Μη! Θα με σκορπίσει η φωνή σου, μη!

Αναίτια ελπίδα ανασαίνει,
χειμώνας ήλιος.

Σβήσε το φως ν' αποσυρθώ στα παραμύθια μου. Εκεί ψηλά απ' το λόφο να σου γνέψω. Και να χυθείς στις παπαρούνες. Και να φτάσει το θρόισμα ψηλά, ν' αναληφθώ. Σβήσε τον ήλιο.

Στίχοι καρφιτωμένοι
στο όνειρο,
μη την ξυπνήσεις.

Στάζει μια πίκρα απόψε το φεγγάρι μου. Δεν είναι που έφυγα, είναι ο τόπος που εχάθη. Άκου: Δεν είναι σιωπητήριο, είναι η ακέφαλη κραυγή που συλλαβίζει ελπίδες.

Εξαντλήθηκαν τα φωνήεντα
στα επιφωνήματα...

Δεν έχω θάλασσα να σου χαρίσω. Σταλιά, σταλιά την ήπια να υπάρξω. Άλλος εδώ, άλλος εκεί, παντού σπασμοί και σπαραγμοί...

Γιατί τόσο φως
συνθέτει μέσα του
μια νύχτα;

Μη μου θυμίζεις άνυδρους καιρούς. Την εύθραυστη γαλήνη του ωραίου μύθου μου να σώσω.

Πάλι θ' ακουστεί, στην πόρτα μου, ο ήχος μες στη νύχτα. Είναι ο άνεμος τις πιο πολλές φορές, τις άλλες κρύα χέρια.

Δεν έχει γυρισμό ο γυρισμός, πού 'ναι το γέλιο σου;

Δυο επίμονα ερωτηματικά
πήραν τη θέση των ματιών
κι έτσι ταξίδεψα.

Θα 'ρθει η άλλη βροχή που νοτίζει τη σκέψη μου. Κι ύστερα, ο Νυμφίος θα καλέσει την Άνοιξη. Πού να κρυφτώ; Άλλη Ανάσταση δεν θέλω. Ας κοιμηθώ. Ας κοιμηθώ έως θανάτου, να μη βλέπω.

Δεν υπάρχουν λιμάνια,
μόνο κοιμητήρια συνήθειας.
Θα περιπλανηθώ ξανά στον άνεμο
και στο γαλάζιο άλλου βυθού,
άλλου ουρανού τ' αστέρια
να γυρέψω...

Εδώ που ήρθες πια δεν κατοικώ. Είναι η σκιά μου που συλλέγει αναμνήσεις. Μη με κοιτάζεις, θα χαθώ. Σβήνουν τα ίχνη μου ή πια δεν τα γνωρίζω. Το γιασεμί, πλέκει συρματοπλέγματα το γιασεμί. Να σου στολίσω τα μαλλιά δεν έχω χέρια. Δεν έχω χείλη ικεσίες να ψελλίσω. Κι έρχονται οι μνήμες έρχονται... Πίσω μου σκόνη και μπροστά, μέσα μου σκόνη.

Όσπου να σβήσει ο λυγμός
άλλος καημός,
άλλου λυγμού βροχή
και προσευχή.

Θα 'ρθει ο μαύρος καβαλάρης, θα με προσπεράσει. Και θα βγει στη σκηνή ο μικρός σαλπικτής. Δεν έχω φωνή, δεν έχω οργή, δεν έχω λάβαρα να υψώσω.

Λίγο να σε ξεχάσω,
μια στιγμή να ξεχαστώ,
να ονειρευτώ.

Θ' ακουστεί ο αντίλαλος στις εφτά πλαγιές και θα τρέξω εκεί στο παιγνίδι των μεγάλων, μια ευκαιρία γυρεύοντας: Τι ωραία που παίζει, να ξανάρθει!

Θα ακουστεί η ηχώ στις εφτά ρεματιές. Και θα με βρουν εκεί ξυπόλητο, τα κόκκινα σκιάχτρα.

Δεν είμαι εγώ. Τα μεσημέρια πάντα έλειπα...

Βηματισμοί σωστοί
με ήχο κάθετο.

Αδιόρατες αποκλίσεις
στα μαύρα τετράγωνα.
Μην τη ζηλεύεις την ευστάθεια
των νεκρών νοημάτων.

Δεν έχω τίποτα δικό μου, ως ανάμνηση. Ένας άλλος σκούπισε το δάκρυ σου. Βγήκε αργά, από μέσα μου κι εχάθη. Δεν έχω τίποτα δικό του. Μόνο τη θλίψη του.

Πού να στεγιάσω την απουσία σου, μέσα μου βρέχει.

Είναι οι ήχοι μου
αιωρούμενο δάκρυ,
φιλί στα ακροδάκτυλα.
Θα φτερουγίσει ή
θα συνθλιβεί;

Μ' αρνήθηκες στην ώρα του τον πόνο. Να ωριμάσεις έλεγες κι εγέρασα.

Είν' οι εικόνες μου τρικυμία,
ήλιος στη νύχτα.
Θα μου χαμογελάσει ή
θα εκραγεί;

Εσύ με ξέχασες. Κι αν με θυμάσαι λάθος με θυμάσαι. Εγώ υπήρξα τότε,
πριν και ύστερα.

Μη μου μιλάς. Γέμισε δηλητήριο το σαββατόβραδο.

Ο χρόνος παλινδρομεί, ο χρόνος φεύγει. Η σιωπή γίνεται σιωπή, η σιωπή γίνεται θάνατος.

Θα σβήσω απ' τις αγάπες μου
όλα τα ψέματα...
Τι θα μου μείνει;

Πρόωρα θρήνησα τον αφανισμό των οραμάτων. Και κρύφτηκε η οδύνη στ'
αστέρια. Κι έβαψε κόκκινο τον ουρανό. Φωτιά και αίμα.

Μητέρα! κανείς δεν με συχώρεσε Μητέρα! Στείλε σημάδι του θεού κι ας
είναι ψέμα.

Μη με κοιτάς, δεν έχω πρόσωπο. Τους ρόλους μου ενδύθηκα κι εχάθη.

Ωραία κοιμωμένη,
με το μισό πρόσωπο

στο κίτρινο του δειλινού
και τ' άλλο μισό
στο κόκκινο του τελευταίου ήλιου.

Ήρθαν οι πίσω χρόνοι να μου φέρουν νέο σώμα, μα, δε μπορώ να
λυτρωθώ, ούτε να τους λυτρώσω, νωρίς που με μεγάλωσαν.
...Κάποτε, ξερό το χέρι θα πέσει στο λευκό χαρτί και θα πάρει εκδίκηση ο
ακατέργαστος πόνος
που κιτρίνισε στα συρτάρια. Κάποτε, το χέρι θ' αρνηθεί τους εύηχους
υπαινηγμούς αφήνοντας ερυθρά αποτυπώματα...
Δεν γύρισα να συλλέξω θρήνους, αλαλάζουσες
ψευδαισθήσεις, πραγματείες ματαιοτήτων. Την αθανασία των κρυφών
νοημάτων γυρεύω.

Πώς να σε φυτέψω λουλούδι μου ακριβό
σε χώμα κίτρινο;
Στην έρημο, πώς να σε σώσω;
Με τι νερό να σε ποτίσω,
που χάθηκε στις πυρκαγιές;
Τι φως, τι ήλιο να σου δώσω
μες στη σκόνη.

Γύρισα πίσω κι έφερα όσα μισά είχα χάσει, μα δεν ταιριάζουν στις
υποδοχές, κάποιος στρογγύλεψε τις άκρες. Τώρα συνθέτουν τη ζωή, ασύνδετα
αποσπάσματα, στιχουργικές ριπές αυτόνομες, σκόρπιες ιδέες, σε εαρινό τρύπιο
τοπίο.

Κρυφά μηνύματα
φέρνουν οι γλάροι στην ταράτσα,
έρχεται χιόνι.

Μετακινήθηκα νοτιότερα. Μοιραίο το ένστικτο του κύκνου. Μ' ακολούθησε
μια κρύα βροχή, σκληρή βροχή, αμείλιχτη. Έκαψε του λεμονανθούς...

Να σε λατρέψω άγνωστε Θεέ,
δώσ' μου μια στάλα ήλιο
να σωθώ.

Εκατομμύρια σημείων ασυνέχειας, σε μιας ανάσας χρόνο. Όμως, συνέχεια,
συνέχεια παντού,
σ' εκατομμύρια και ένα διαστήματα. Σαν εφιάλτης που ξυπνά το Σίσυφο
μου.

Δυο περιστέρια στην κεραία
συλλαμβάνουν μηνύματα,
μαύρα τα σύννεφα.

Ποιος φταίει; Μπορεί να φταίει ο ευμετάβλητος ο ψυχισμός, ίσως η έλλειψη του ιωδίου. Μπορεί να φταίει που γεννήθηκα νωρίς, ίσως η αυγουστιάτικη σελήνη. Μπορεί ο φταίχτης να 'ναι μακρινός, σε δύσκολους καιρούς καλά κρυμμένος...

Μπορεί ο φταίχτης να 'ναι ο αρνητής, μπορεί, αλλόφρονος κατάστασης πραγμάτων.

Στη μια πτυχή
νύχτα λευκή,
στην άλλη ο φόβος.
Ψηλώνει σκιές
ανύποπτο το φεγγάρι.

Δε θέλω να βρέχει. Αλλάζουν χρώμα τα μάτια σου και τα παιδιά φοράνε μαύρες ομπρέλες. Μαύρες λέξεις μου στέλνουν τα παιδιά.

Θα βρεθώ ξανά στη σύναξη. Ένα, ένα θα μου δείξουν τα γραπτά μου και θα μιλήσω με άλλη φωνή, για να γλιτώσω. Με μυστικές παραβολές, με τον ήχο της πέτρας που ραπίζει τον άνεμο,
με τη σιωπή που κρύβει τη σιωπή, με τη σιωπή που την κρύβει η σιωπή...

Τ' αστέρι που μου χάρισες,
τ' αστέρι,
πήρε το όνειρο για να το σώσει
και εχάθη.

Γαλήνια πουλιά στους καλαμώνες. Μαύρα πουλιά, θροϊζουσες ελπίδες σε σύννεφο λευκό, παραλυμένο κορμί σ' ανάμνηση πόθου.

Σβήνουν σκιές,
φέγγουν μορφές,
ανθίζει δάκρυ.

Όταν ο ήλιος μετανάστευσε, μια ηλιαχτίδα ήρθε κοντά του. «Το λιγοστό μου φως, σου το χαρίζω»,είπε. Καθώς περίμεναν τον έρχομό του νέου ήλιου,

έδιωξε τις νυχτερίδες, χαμογέλασε στην ηλιαχτίδα του και κοιμήθηκε. Ο νέος ήλιος ήρθε στ' όνειρό του.

Β. Άλλου ονείρου τ' όνειρο

Κι εσύ ηρωίδα ποιητική, οπτασία ερήμου,
απλή συνωνυμία να πεις.
Κι αν κλάψεις, μη μου λυπηθείς,
δεν ήξερες.

Δεν γύρισες και όμως ήρθες. Δος μου το χέρι σου, άλλης φλέβας τους
παλμούς να μοιραστούμε.

Και τώρα που το όνειρο
το ταξιδεύουν άλλα μάτια,
άλλων κυματισμοί,
τι όμορφα που φτερουγίζει!
Πώς γίνεται η πίκρα που το γέννησε
γαλήνη;

Στο φάσμα του αοράτου, θα συνθέσω νέα χρώματα, υπεριώδη, υπέρυθρα,
υπέργεια. Να σμίξει το κόκκινο του δειλινού με το γαλάζιο, ολόλευκα όνειρα να
σου χαρίσω.

Χαμογελούν τα δάκρυα;
Χαμογελούν.
Και λάμπουν;
Λάμπουν.
Και οι αναμνήσεις;
Οι αναμνήσεις τι;
Χορεύουνε οι αναμνήσεις;
Χορεύουν.
Και μεθούν;
Μεθούν στα δάκρυά σου.

Α! πως ξανάνιωσαν οι αρχαίες φορεσιές στα λυγερά κορμιά. Εκεί που
γδύνονται τη νύχτα, γδύνουν τα σύννεφα, φορούν τον ήλιο τους, περιγελούν το
κρύο.

Σ' άλλη πορεία πάλευες με τα σύννεφα μισή σελήνη, μισή σκοτάδι κι εγώ
σε περίμενα στον ανατολικό ουρανό, από συνήθεια, ή μήπως γιατί καρφώθηκα
εκεί από μια παλιά προσμονή;

Επιμένει! Επιμένει ο κρίνος στη θεική γονιμοποίηση. Και τα πουλιά φέρνουν νερό στο μισόγυμνο δέντρο. Θ' ανθίσει...

Αν γίνεις κυκλάμινο
ίσκιος θα γίνω
να σε δροσίσω,
άνεμος να σ' αγγίξω.
Αν γίνεις νούφαρο,
νερό να σε κρατήσω.
Αν γίνεις βροχή,
σύννεφο θα 'μαι, πηγή σου.

Θ' ανθίσει το χαμόγελο και θα υποκλιθεί η γριά θλίψη.
Μπορεί και να 'σαι όνειρο στο όνειρο, δεν ξέρω. Ίσως δεν έφυγες ποτέ και σ' έκρυψα για να σε σώσω... να σωθώ... Εκεί που αμείλιχτα η λήθη σβήνει γραφές, μορφές, χαμόγελα κι ελπίδες.

Είπε το σύννεφο:
Τι κι αν χαθώ;
Στον ουρανό
στον άνεμο
η στον ωκεανό;
Νερού σταγόνα ήμουνα,
νερό θα γίνω πάλι.

Δυο γλάροι σ' έφεραν εδώ του μυστικού των κυμάτων μύστες. Την ύστατη στιγμή, τους έγνεφα κι είδαν το σπαραγμό χωρίς το σπαραγμό, μια θρηνωδία ναυαγισμένου θανάτου.

Χειμωνιάτικη αναλαμπή
χρυσανθέμων.
Κίτρινο, μοβ, μενεξεδί
και μια πινελιά
αθώου μαύρου
κλεμμένου απ' το βλέμμα σου.

Μιας νοσταλγίας παλιάς τη νοσταλγία γυρεύοντας, ορθώθηκα στον άνεμο για να 'χω ορίζοντα, να βλέπω, μια θάλασσα κυρτή και πέρα άλλη θάλασσα.
Σε άλλων μνήμες κατοικώ, ξένοι με ταξιδεύουν ξένο. Χαϊδεύει αγέραστα κορμιά, στην ξεχασμένη θάλασσα το κύμα.

Και τώρα που η νύχτα στέλνει χρώματα και φως, πώς συλλαβίζουν, τώρα, τ' όνομά σου;

Ανέγγιχτη σε χίλια χέρια
που υψώθηκαν,
άλλα ν' αρπάξουν κι άλλα
ν' αρπαχτούν,
ανέγγιχτη!
Βρέφος ο πόνος,
δεν επρόλαβε ν' αγαπηθεί.

Θα 'ρθει ο μικρός ταξιδευτής και θα πάρει τη θέση του δίπλα στον άδειο θρόνο. Και θα καλέσει τη γαλήνη να βασιλεύσει.
Και στα ερείπια των ματιών, θα λάμψει το φθινοπωρινό απόγευμα.

Σε χώμα βρεγμένο
δεν πέφτω,
είπε το φύλλο.
Το πήρε ο αέρας.

Άλικο ρόδο στην κλίνη σου, να γείρω, να γευτώ της τελευταίας αθωότητας την ανάμνηση.

Δος μου να πιω,
τις συλλαβές των χειλιών σου.
Στο κύμα σου να βυθιστώ,
ν' αναδυθώ
απ' το βυθό των ματιών σου,
ν' αναληφθώ.
Σε μεθυσμένους ουρανούς
να ταξιδέψω.

Σ' αφάνισα γιατί σ' αγάπησα, τι πιο πολύ σου άξιζε να σε θρηνήσω, όχι να σε λυπηθώ. Απουσία που ζωογονεί την παρουσία σου στο όνειρο! ελπίδα, παραίσθηση φθινοπωρινού πυρετού, κίτρινο φύλλο, κίτρινο φως, κόκκινο χώμα!

Απόντος καλοκαιριού ο ύστατος καρπός κι η χλόη ανέλπιστα...
Σε άλλα μάτια φύτεψα τα μάτια σου ν' ανθίσουν.

Λύσ' τα μαλλιά στον άνεμο,
δος την ανάσα σου

στον έφηβο που επιστρέφει,
έλα...

Τα χρόνια που με σκόρπισαν, πλέον δεν με ορίζουν.

Λύσ' το κορμί
να λικνιστεί
σ' ήλιο καυτό,
τ' απόκρυφα ν' αγγίξει
κύμα του νου,
τ' ονείρου κύμα.

Λίγο πριν εκραγεί στην τελευταία μου αναμονή ο ήλιος, πριν συνθλιβώ στα
όρια, υπήρξα. Εξ ευωνύμων και εκ δεξιών, υπήρξα...
Ιδού που τώρα επιστρέφω, φλόγα τρεμάμενη επιστρέφω.

Δυο τρύπες έχει ο ουρανός
και χύνει φως
στο βλέμμα μου που εξακοντίζει
πόνο.

Κάλυψε η ομίχλη την απέναντι ζωγραφιά και φάνηκε αληθινό το τοπίο, με
την ανάμνηση των κίτρινων φύλλων, με την απουσία των γλάρων, με τον ίσκιο
που γύρευε καταφύγιο, με το βλέμμα που αναζητούσε τη θάλασσα. Κάλυψε η
ομίχλη τον πίσω καθρέφτη και κρεμάστηκαν στα μαλλιά κρύσταλλα σπαθιά, η
απόγνωση...

Και η παραίτηση
βουβή,
επίμονη
κι ωραία.

Φέγγουν τα μάτια πέρα απ' το κενό σ' άλλο κενό που πλησιάζει. Δεν είναι η
ώρα να χαθώ,
ήρθε ο καιρός μου να υπάρξω.
Έλα να παίξουμε, στα σχεδιάσματα της αυριανής μου ουτοπίας, έλα να
παίξουμε. Φέγγουν τα μάτια πέρα απ' το κενό, σε άλλη νύχτα, που 'ρχεται και
φεύγει.

Γ. Αυλαία

Κι εσύ θα'ρθεις, όταν κανείς δεν θα σε περιμένει. Μα θα είμαι εκεί, την πόρτα να σ' ανοίξω, να σε φιλέψω μια ματιά, ανέλπιδη αγάπη.

Αργεί η ώρα,
πόσο αργεί;

Γι' αυτούς που βιάστηκαν, εγώ το ξέρω: πάντα υπάρχει χρόνος να ελπίζεις.
Γι' αυτούς που λίγο θρήνησαν κι ο πόνος τους προσπέρασε, η αγάπη.

Εκεί που σβήνει τ' όνειρο
άλλο γεννιέται.

Θα με πας μακριά. Νύφη της θάλασσας! λουλούδι, εσύ του μύθου μου,
Αλιάνθη!

Θα μου γελάς
χορεύοντας
σ' ιρίδιο κύμα,
γλυκά που λέει
σ' όλες τις γλώσσες
τ' όνομά της.

Θα με πας ψηλά. Πέρα απ' το σύννεφο. Σ' άλλο Θεό.
Χάνεται ο χρόνος, χάνεται. Η Άνοιξη επιστρέφει. Είναι που έμαθα πολύ να περιμένω, εκεί, που ελπίδα να φανεί δεν είχα. Μα, είχα πόθο αμέτρητο και πόνο.

Όλα του νου μου
ψεύτικα
κι οι προφητείες
πλάνες.

Όμως, θα'ρθεις. Τις ορφανές μου μνήμες να μου φέρεις.
Σ' αυλαία δίκαιη, την πρώτη Σιωπή μου θα καλέσω, να πει τα ύστερα.. Και τα μελλούμενα να πει...

Ελευθερώστε τα άλογα

Στην αρχή ακούστηκε ως ψιθύρισμα σε ομοιόμορφη ένταση παντού. Λες και χιλιάδες ηχητικές πηγές, σε πυκνό δίκτυο, αναμετέδιδαν ταυτόχρονα το σύνθημα. Ύστερα το ψιθύρισμα έγινε στιβαρή φωνή και μετά φωνές πολλές και μουσική που σκέπαζε τα λόγια. Κι ύστερα αχτίνες πολύχρωμες που σχημάτιζαν στον ουρανό τις λέξεις.

Η πόλη ξύπνησε με το μισό χασμουρητό της καθημερινής συνήθειας. Στο χρόνο του άλλου μισού το σύνθημα χάθηκε.

-Μήνυμα θεού, ψέλλισε μια γυναίκα μισόγυμνη στο κεφαλόσκαλο και το μωρό κτυπούσε χαρούμενα την κουδουνίστρα του.

-Παράξενο όνειρο, είπε ο Πέτρος και η Ελένη του χάρισε ένα κοιμισμένο χαμόγελο.

-Αυτή η μέρα δεν θα είναι σαν τις άλλες, μουρμούρισα.

-Καμιά μέρα στο εξής δεν θα είναι σαν τις άλλες.

Γύρισα να δω ποια μου μιλούσε.

-Εριέλλα;

Εγώ είμαι μου είπε γελώντας.

-Πάνε τόσα χρόνια

-Έρχονται τόσα χρόνια.

-Άκουσες;

-Όλοι άκουσαν

-Γι' αυτό ήρθες;

-Γι' αυτό ήρθα.

-Τι θα κάνουμε;

-Θα περιμένουμε.

Στην αίθουσα συσκέψεων του τοπικού κυβερνείου όλα έγιναν σε χρόνο πολεμικού συναγερμού. Ο δήμαρχος ανέβηκε στο ψηλό έδρανο κι έριξε μια αυστηρή ματιά στους συγκεντρωμένους, διαταγή ταχείας αφύπνισης.

-Η κατάσταση είναι αρκούντως σοβαρή, είπε με κοφτή φωνή. Η κεντρική Διοίκηση με την οποία βρίσκομαι σε συνεχή επικοινωνία εκτιμά ότι βρισκόμαστε ενώπιον απειλής τεραστίων διαστάσεων. Ήδη βρίσκονται καθ' οδόν ειδικές δυνάμεις επέμβασης. Προς το παρόν οι εντολές που καλείσθε να εκτελέσετε είναι οι εξής :

-Η ομάδα Α θα αυξήσει τα μέτρα περιφρούρησης στο αγρόκτημα. Οι ομάδες Β και Γ θα εντοπίσουν την πηγή των εκπομπών. Όλες οι άλλες δυνάμεις θα περιπολούν στην πόλη αναφέροντας συνεχώς στο κέντρο της αντιδράσεις

των πολιτών. Να προσεχθούν ιδιαίτερα όσοι εμφανίζονται ως καθοδηγητές. Δεν υπάρχει χρόνος για ερωτήσεις. Θα ειδοποιηθείτε για τη νέα σύσκεψη.

Η κομματική εγκύκλιος κυκλοφόρησε ταχύτατα.

-Εφιστούμε την προσοχή στο λαό. Όλα τα συμβαίνοντα είναι αποπροσανατολιστικά. Δεν αποκλείεται να είναι ένα καλοστημένο σχέδιο της αντίδρασης που απεργάζεται δεινά για τον τόπο...

-Τι λένε αυτοί, είπα.

-Ζούνε αλλού, μου απάντησε η Εριέλλα.

-Γιατί;

-Ζούνε πίσω απ' τους καιρούς μας, πάμε.

Ο ήλιος είχε πλέον ανατείλει στην πόλη όταν χτύπησαν άγρια οι καμπάνες. Το νέο μεταδόθηκε από στόμα σε στόμα.

-Θα γίνει εξορκισμός...

Στον περίβολο του κεντρικού ναού, μέγα πλήθος συνέρρευσε. Στεκόταν όλοι αναποφάσιστοι μουρμουρίζοντας ακατάληπτα. Κανείς δεν πλησίαζε την πύλη μέχρι που ο Αρχιερέας βγήκε κι αυτός έξω και ανεμίζοντας το θυμιατό και τη φοβέρα του ματιού του, φώναξε:

-Γονατίστε αδελφοί, γονατίστε.

Οι άλλοι έμειναν μετέωροι αρνούμενοι να υποκλιθούν.

-Δαίμονες ήρθαν απ' τον ουρανό για να γκρεμίσουν τα θεμέλιά μας...

Έφυγαν ένας, ένας και πλησίασαν στην πλατεία έναν νέο ψηλό, ξερακιανό σαν ερημίτη.

-Είναι η δύναμη που κρύβουμε μέσα μας, έλεγε κι αυτή πρέπει να ελευθερώσουμε. Την Αρετή να υπηρετήσουμε. Αμφίβολες επαναστάσεις την υποβάθμισαν, άρχοντες την εξόρισαν, ιερείς την εξόρκισαν...

-Δίκαιο έχει, είπα.

-Κι εμείς το ξέρουμε, είπε η Εριέλλα. γι' αυτό περιφέρουμε την ελπίδα.

-Είμαστε μόνοι.

-Οι μοναχικοί κρατάνε ακόμα τη φλόγα, είπε και συμφώνησα.

Οι άνθρωποι με τα μαύρα περιβραχιόνια περικύκλωσαν τον νεαρό ομιλητή. Το ίδιο και οι άλλοι με τα κόκκινα περιβραχιόνια. Κοιτάχτηκαν με αμηχανία κι εκείνος έφυγε.

Τότε όλοι κινήθηκαν προς το Κυβερνείο. Εκεί μια νέα με μακριά λυτά μαλλιά ανεβοκατέβαινε τις σκάλες κυματιστά. Ήταν η κίνησή της χορευτική. Έμοιαζε η πρωινή ουράνια μουσική να αναπαράγεται μέσα της και να λικνίζει το κορμί της.

-Είναι μάγισσα, ακούστηκε μια φωνή ψηλά απ' τον εξώστη και οι βραχιονοφόροι κινήθηκαν να ρθούν κοντά της. Εκείνη γελώντας χάθηκε στο πλήθος. Στο πλήθος που ολοένα μεγάλωνε. Κι όσο μεγάλωνε τόσο

απομακρύνονταν ο φόβος. Λες και γνώριζαν την απάντηση στα μεγάλα ερωτηματικά η δεν τους ένοιαζε.

-Η τρίτη παρουσία, φώναξε ένας γηραλέος κύριος και μια όμορφη κοπέλα του έστειλε ένα φιλί από μακριά.

-Είναι παράξενο, είπα.

-Όλα τα παράξενα τώρα θα συμβούν, είπε η Εριέλλα.

Θυμάσαι που μιλούσαμε για τα όρια του αδυνάτου;

-Ναι, εκεί δημιουργούνται τα σπουδαία. Χρειάζεται μαγεία, χρειάζεται έμπνευση.

Εκείνη την ώρα ακούστηκε ξανά το σύνθημα.

-Ελευθερώστε τα Άλογα.

Κι ήταν μια μουσική που το συνόδευε παράξενη. Έμπαινε μέσα σου κι ένιωθες ελαφρύς έτοιμος να χορέψεις, να τρέξεις, να πετάξεις.

Όλοι στράφηκαν προς την Ανατολή. Ήταν εκεί ένα ουράνιο τόξο που κάθε τόσο άλλαζε τη σειρά των χρωμάτων. Και μέσα του το σύνθημα με γράμματα, καθρέφτες που αντανακλούσαν φως, ολόλευκο φως.

Κι όπως ήρθαν όλα ξαφνικά, έτσι ξαφνικά χάθηκαν. Τώρα όμως όλοι το διαισθάνονταν. Φαίνονταν μάλιστα να ξέρουν.

Ένας νέος ξεδίπλωσε μια πολύχρωμη σημαία, ένας άλλος σήκωσε ψηλά ένα κόκκινο τριαντάφυλλο κι όλοι μαζί κινήθηκαν προς την Ανατολική Λεωφόρο.

Η πομπή προχωρούσε. Στην αρχή βουβή. Ύστερα ακούστηκαν χαρούμενες παιδικές φωνές και γέλια δυνατά. Και μετά το σύνθημα που δόνησε την ατμόσφαιρα.

-Στην άλλη πολιτεία.

Κι απ' τα μπαλκόνια βροχή τα λουλούδια που έραιναν το πλήθος. Και πόρτες άνοιγαν βιαστικά και δυνάμωνε η πορεία. Κι όλοι οι κάθετοι δρόμοι ποτάμια ανθρώπων που έρεαν προς την κεντρική λεωφόρο. Και στις αυλές τα σκυλιά γάβγιζαν χαρούμενα. Κι ο ήλιος ζεστός, ο ήλιος κόκκινος. Κι ένα τραγούδι σκορπισμένο στον άνεμο, μελωδικό μ' ένα ρεφρέν που γινόταν εμβατήριο. Κι ύστερα πάλι το σύνθημα και το τραγούδι.

Στο κυβερνείο επικρατούσε ταραχή. Ο δήμαρχος με μια φωνή που με κόπο κρατούσε την πρέπουσα επιβλητικότητα συνόψισε με λίγα λόγια την επικρατούσα κατάσταση:

-Η μόνη καλή είδηση που έχω είναι ότι στο αγρόκτημα επικρατεί ησυχία. Όπως μου ανέφεραν οι ομάδες Β και Γ όλα τα ηλεκτρονικά μέσα εντοπισμού των ηχητικών πηγών έχουν τεθεί εκτός λειτουργίας. Οι εντεταλμένες ομάδες για την παρακολούθηση των αντιδράσεων των πολιτών έχουν πλήρως αδρανοποιηθεί. Δυστυχώς λαμβάνω ακατάληπτες αναφορές. Η κατάσταση

είναι κρίσιμη. Με απόφαση του κυβερνήτη η πόλη κηρύχθηκε σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης. Την ευθύνη αναλαμβάνει ο στρατιωτικός διοικητής.

Ο άνθρωπος με τα πολλά αστέρια έδωσε τις εντολές γρήγορα και κοφτά. Έδειξε στο χάρτη τα στρατηγικά σημεία στα οποία έπρεπε να αναπτυχθούν οι δυνάμεις του.

-Στην έξοδο της ανατολικής λεωφόρου βρίσκονται οι αποθήκες των όπλων. Να ενισχυθεί η φρουρήσή τους. Οποιαδήποτε απόπειρα προσέγγισης των διαδηλωτών να αντιμετωπιστεί με πραγματικά πυρά. Οι μηχανοκίνητες δυνάμεις να αναπτυχθούν στη βάση του λόφου της επαυλούπολης. Ήδη ιδιωτικοί φρουροί βρίσκονται σε καίρια σημεία. Δεν θα πλησιάσει κανείς σε ακτίνα χιλιομέτρου.

Οι άνθρωποι με τα λιγότερα αστέρια στον ώμο χαιρετούσαν μ' ένα χτύπημα του ποδιού δυνατό που τράνταζε το κτίριο κι ένας, ένας έφευγαν.

Ήταν τώρα χιλιάδες, δεκάδες χιλιάδες αυτοί που πορεύονταν. Προσπέρασαν τις αποθήκες πολεμικού υλικού χαμογελαστοί. Κάποιοι τοποθέτησαν γαρούφαλλα στις κάνες των όπλων που κρατούσαν παρατεταμένα οι φρουροί. Χωρίς καμία συνεννόηση, σε μια κίνηση στρατιωτικής επίδειξης, τα κατέβασαν παρά πόδας και αυθόρμητα έφεραν το χέρι στο δεξί κρόταφο χαιρετώντας. Ο επικεφαλής πυροβόλησε στον αέρα για να τους συνεφέρει. Όμως ο πυροβολισμός πνίγηκε στις χαρούμενες φωνές.

Η πόλη έμεινε πίσω. Πίσω έμεινε και ο σιδερόφρακτος λόφος με τις επαύλεις. Και καθώς ο ήλιος έστελνε κατακόρυφα τις ακτίνες του προχωρούσαν στο λιβάδι με τις παπαρούνες.

Κοίταξαν πίσω. Οι άνθρωποι με τις χακί στολές φαίνονταν μακριά σε λάθος τόπους. Ένα πουλί σιδερένιο έκοβε βόλτες πάνω απ' τα κεφάλια τους, μα κάποια στιγμή ταρακουνήθηκε σαν καρυδότσουφλο στο κύμα. Λες κι ένας άνεμος μυστικός, εκεί ψηλά τους προστάτευε. Έφυγε μακριά κι αυτοί χάιδευαν τις παπαρούνες.

Σε λίγο μπήκαν στο ποτάμι. Οι άνδρες σήκωσαν τα παιδιά στους ώμους, οι γυναίκες πήραν τα μωρά στην αγκαλιά και το νερό κυλούσε γάργαρο. Ύστερα χωρίστηκαν ανεβαίνοντας εφτά πτυχωτές πλαγιές που ενώνονταν ψηλά στην κορυφογραμμή του μεγάλου οροπέδιου.

Ο ήλιος είχε χαμηλώσει πολύ όταν παρατάχτηκαν ψηλά πάνω απ' την πόλη κι έμοιαζαν τώρα χρυσοκίτρινες σκιές.

Τότε είδαν τα άλογα. Εκατοντάδες άλογα να ξεχύνονται στον κάμπο. Κάλπαζαν σε σχηματισμούς που κάθε τόσο ενώνονταν και χωρίζονταν πάλι. Όταν πέρασαν το ποτάμι, χιλιάδες σταγόνες νερού υψώθηκαν στον ουρανό. Τις πήρε ο άνεμος και τις ανέβασε ψηλά ως το οροπέδιο. Κι ήταν μια δροσιά που τη ρούφηξαν τα κουρασμένα κορμιά.

Τα άλογα ανέβαιναν στις πλαγιές κι ένιωθες να μην πατάνε στη γη. Ανέβαιναν τις πλαγιές κι όταν έφτασαν στην κορυφογραμμή, παρατάχτηκαν κι

αυτά πίσω απ' τους ανθρώπους. Και τότε μια ζητωκραυγή έφτασε δυνατή ως κάτω στην πόλη.

Ο Διοικητής πέταξε το πηλίκιο με απόγνωση, ο Δήμαρχος σωριάστηκε σε μια καρέκλα.

-Δεν τα θανάτωσαν; Ρώτησε ξέπνοα.

-Η εντολή δόθηκε είπε ο Διοικητής. Όμως σαν να κατάλαβαν τι πρόκειται να γίνει, μαζεύτηκαν στο κέντρο του αγροκτήματος. Καθώς οι φρουροί τα πλησίαζαν, σήκωσαν ψηλά τα μπροστινά πόδια και τα χτύπησαν με δύναμη στο χώμα. Σηκώθηκε ένα σύννεφο που άσπρισε τα πάντα. Ύστερα πήδηξαν πάνω από το φράχτη κι έφυγαν.

-Ας μετρήσουμε τώρα τους υπηκόους που μας έμειναν, είπε ο δήμαρχος κι έκλεισε με τις παλάμες του τα μάτια του.

Στην επαυλούπολη παραμένουν όλοι, είπε ο άλλος. Δυστυχώς αρκετοί στρατιώτες αυτομόλησαν. Σχεδόν όλα τα άλλα σπίτια φαίνονται άδεια. Εντοπίσαμε μερικούς στις εκκλησίες να προσεύχονται...

Στο οροπέδιο το πλήθος έμεινε ώρα εκεί στην κορυφογραμμή. Ύστερα τα άλογα έδωσαν το σύνθημα ξεκινώντας πάλι τον καλπασμό τους. Οι άνθρωποι ακολούθησαν από μακριά.

-Πού πάμε; Ρώτησα.

-Να, εκεί μου έδειξε η Εριέλλα.

-Είναι μακρύς ο δρόμος.

-Έχουμε μερόνυχτα πολλά να πορευτούμε, όμως αντέχουμε.

-Αντέχουμε φώναξαν όλοι μαζί. Θα χτίσουμε μια νέα πολιτεία.

Ο ήλιος κατέβαινε τώρα και πλησίαζε ν' αγγίξει το μακρινό βουνό. Έπρεπε να περάσουμε πίσω απ' αυτό.

-Πάμε, μου είπε η Εριέλλα και μου έσφιξε το χέρι.

-Πάμε, είπα κι εγώ, πάμε.

Η λευκή πύλη

-Τι είδες;

-Τι άκουσες;

-Τι είπε;

-Παραμερίστε! πρόσταξα. Όμως, εκείνοι με ικέτευαν. Και είχαν στο βλέμμα τους την απελπισία. Κι έναν αδέξιο θυμό.

Σκέφτηκα να οργιστώ γι' αυτή τη νοσηρότητα. Για την αυθάδεια, αυτών που πρόθυμα συναίνεσαν, και χειροκρότησαν και σιώπησαν.

-Τίποτα, τους είπα κι έφεραν τα χέρια στο κεφάλι, να προστατευτούν.

Ήταν το τίποτα μια σιωπή έτοιμη να εκραγεί. Κι εγώ θυμήθηκα και μέσα μου στοχάστηκα, όσα μου 'χε μιλήσει:

«Θα 'ρθει η ώρα, που η εκδίκηση θα 'ναι στο βλέμμα που θα προσπεράσει ήσυχα για να βρεί καταφύγιο στον ουρανό...Η δικαίωση θα γιγαντώνει στη σκιά της παραίτησης».

Όταν τον πήραν, σήκωσε το ένα του χέρι ψηλά. Μα, πριν τους απωθήσει, έκαναν πίσω κι αυτός προχώρησε. Κι όταν εστάθη εκεί, στην άκρη και μου 'γνεψε, ζύγωσα μόνος εγώ, οι άλλοι φοβηθήκαν.

Μα, δεν μπορούσαν να δεχτούν ότι έφευγε χωρίς θυμό.

Τι ήθελαν; Να τους λυτρώσει από τις τύψεις τους; Τι ήθελαν;

Πώς να τους πω ότι είχε φύγει! Καιρό πολύ πριν από τότε είχε φύγει!

«Χρόνια πολλά εξόδεψα με τις κραυγές μου, η μόνη απόκριση που πήρα ήταν η ηχώ τους...».

Πώς να τους πω: Δεν την edιάλεξε τη μοναξιά, μα αυτή τον διάλεξε, αυτή.

«Πώς να γλιτώσω απ' τ' όνειρο, πώς να γλιτώσω;». Το φώναζε με σπαραγμό, μα πάλι περιπαιζοντας χαμογελούσε: «Θα ταξιδεύω, έτσι πια θα ταξιδεύω...».

«Όταν θα 'ρθει η ώρα θα μιλήσω», είχε πει. Όμως, αμίλητος εστάθη εμπρός στο δικαστή. «Σας συγχωρώ», τους είπε μια στιγμή κι αυτοί ενόμιζαν πως παριστάνει το Θεό και βλασφημεί. «Ποιος είσαι;», τον ρώτησαν κι αυτός απάντησε: «Κανέννας...». Και είδα στα μάτια τους την άγρια απειλή... «Πίσω!», τους φώναξα και έβγαλα κραυγή. Δεν ξέρω αν φοβηθήκανε η κάτι άλλο τους συνέφερε.

«Θα τηρηθούν όλα τα νόμιμα», βεβαίωσε ο άνθρωπος με τον ξύλινο ήχο πίσω απ' το έδρανο.

Όταν εσίμωσα τον ρώτησα:

-Γιατί δεν μίλησες; γιατί; Μπορούσες να σωθείς...

Μα, σαν με κοίταξε άλλαξα λόγια:
-Μπορούσες να τους σώσεις...
-Αν είναι να σωθούνε, είπε, ας σωθούν, εγώ τα κύματα τα διάβηκα για μένα... Δεν είναι που δεν νοιάζομαι, είναι που ο καθείς μόνος θα βρει τη λύτρωσή του...
-Αν μπορεί.
Μου χαμογέλασε και μου 'πε:
-Είναι ψηλό το δένδρο, λίγοι θα γευτούνε του καρπούς, λίγοι και μόνοι...
-Μιλάς με τις παραβολές Θεού, του είπα κι εκείνος μου 'δειξε εφτά πληγές καλά κρυμμένες:
-Ήθελα να φύγω, όμως το βουνό ήταν μεγάλο. Θεόρατος φύλακας που κάθε μέρα με περιγελούσε : «Εδώ θα μείνουμε». Όταν επέταξα ψηλά, λυπήθηκα που τ' άφησα μονάχο...Και πέταξα μακριά, μακρύτερα από τον προορισμό μου. Πώς να γυρίσω τώρα πίσω, που κάθε επιστροφή μ' εξακοντίζει σ' άλλο μέλλον;
-Εφτά πληγές; τον ρώτησα.
-Εφτά πηγές! μ' απάντησε
-Το μεσημέρι έρχεται, του είπα, αλύπητο.
-Αμίλητο!
Μου έγνεψε να φύγω.
-Κι αν με ρωτήσουν τι να πω;
-Πες ότι θέλεις, μα να ξέρεις : πήρα το δρόμο τους. Όμως, αυτοί δεν με ορίζουν...
-Είναι πολλοί, του είπα, μπορεί και να 'ναι όλοι. Άλλοι στο ρόλο του κριτή, του δικαστή, άλλοι του δήμιου. Και οι πιο πολλοί, του θεατή που αναίτια ζητωκραυγάζει. Είναι πολλοί, πώς να νικήσεις;
-Μα τι σε νοιάζει αν νικηθείς σ' ανάξια μάχη; Τι θα κερδίσεις κι αν νικήσεις;
Τον άφησα.
Μπορεί κι αυτός να μ' άφησε, δεν ξέρω.
Όμως, επέρασε την πύλη τη λευκή και εχάθη.
Και οι άλλοι φώναζαν :
-Τι είπε;
Κι ύστερα εσβήσθη η πύλη η λευκή και οι άλλοι ρωτούσαν:
-Πού πήγε;
Κι εχύθη φως, πίσω από το φως.
-Εκεί! τους είπα κι έδειξα στην πέρα θάλασσα ένα κύμα.
Κι εχύθη μια σιωπή, μέσα στην άλλη τη σιωπή.
-Εκεί! τους είπα, κι έδειξα στον άνεμο ένα φύλλο.
Αυτοί εγέλασαν και είχε το γέλιο φόβο.
-Τι σου είπε;
Ρωτούσαν, τώρα, όλοι μαζί. Άλλος φωνή, άλλος κραυγή. Αλλού γροθιές κι αλλού γονυκλισίες.

- Τι σου είπε;
- Σταθείτε, φώναξα, θα σας μιλήσω:
- Τι σου είπε;
- Θα γυρίσει...

Τότε, ακούστηκε ξανά ο ξύλινος ήχος και κηρύχτηκε η έναρξη της μελλούμενης δίκης. Τα βλέμματα καθάρισαν από τις ενοχές και από το φόβο. Και βρήκε, ξανά, προορισμό η ύπαρξή τους.
Κι ήταν η πύλη λευκή κι αυτοί τυφλοί.
Κι ήταν μια θλίψη. Κι έμοιαζε με θλίψη που φώτιζε μια άλλη νύχτα.

Ο άλλος αιώνας

Είπα πως θα χαθώ στην πρώτη ριπή των γεγονότων που προφήτευσα.

Ωστόσο, με κρατούσε η θέληση. Αυτή που σου χαρίζει ο πόνος ο βαθύς, ν' αντέξεις λίγο, ώσπου να ορθωθείς ξανά να ζήσεις, έστω λιπόθυμος να ζήσεις.

Έλεγα θα λυγίσω, στο μυστικό το πέρασμα του φεγγαριού θα γίνω ίσκιος. Όμως, με έφερες εδώ και μ' έσπρωξες στον άλλο τον αιώνα.

-Ποιος ήσουν; Με ρώτησαν, καθώς περίμενα την νέα μου ταυτότητα.

-Βοηθός της ιέρειας των χρησμών, απάντησα και γέλασαν.

Αλλά εγώ, μιλούσα την αλήθεια και όρεξη για χωρατά δεν είχα.

-Τώρα, θα είσαι ο τριακοστός τρίτος, διέταξαν και μου 'γνεψαν να φύγω.

-Δεν πήρα την ταυτότητα, φώναξα.

-Κατεγράφη το ίχνος σου, μου εξήγησαν.

-Δεν έχω ίχνος, είπα. Ανέγγιχτος γυρίζω. Άλλοτε αέρας, άλλοτε καπνός. Τα τελευταία μου ίχνη εντοπίστηκαν στο δένδρο που μεγάλωνε δίπλα στο παλιό σπίτι, στο παλιό σπίτι που μεγάλωνε στην παιδική αθωότητα. Δεν μ' έσπειραν τυχαία μες στις πέτρες. Σκληρό το πέλμα, μοίρα μου ήτανε ν' αντέξω... Να ιστορώ... Αυτά που έγιναν, εγώ τα προείπα.

-Και ποιο το όφελος;

-Κανένα, είπα και μελαγχόλησα.

Δεν πίστεψαν το χρησμό. Δεν είχε χρώμα. Και η λίστα των μαύρων ποιητών είχε αναρτηθεί παντού, να μην ακούγονται. Τη νύχτα τη φύλαγαν καλά, φρουροί εθελοντές, σκληροί, αμείλιχτοι, αμίλητοι.

Τότε ήταν που είπα, θα βγάλω φωνή. Ν' ακουστεί δυνατή. Ως την πίσω πύλη του ουρανού ν' ακουστεί. Να ταραχτούν οι μακάριοι της γης. Και ο Θεός. Να φανερωθούν οι δέκα πληγές στο σώμα που φόρεσε κρυφά μια νύχτα να πλανέψει και να πλανηθεί. Θα βγάλω κραυγή δυνατή. Ν' ακουστεί. Ως την πίσω πύλη του ωκεανού ν' ακουστεί. Και να καλέσω τους άλλους που σκόρπισαν στα πέντε πέρατα να γυρίσουν. Όλοι μαζί να συλλέξουμε άνθη στις αλμυρές πλαγιές. Στα πόδια της να τ' ακουμπήσουμε και ας προσπεράσει. Χρόνια χρωστούσαμε την καληνύχτα, τη χρωστούσαμε.

-Λάθος με φέρατε, φώναξα.

-Δεν ήταν λάθος, μου 'παν και μου 'δειξαν τα συνεργεία που ράντιζαν τα περασμένα χαλάσματα. Να σωθεί το περιβάλλον, πρόσθεσαν. Αυτό που γέννησε τυφλούς ανθρώπους, να σωθεί.

Τότε, κατάλαβα πως πίσω πια δεν με περίμενε κανείς κι έσπρωξα λίγο τον αιώνα για να βολευτώ, λίγο τη σκέψη ν' ακουμπήσω, τρελό φτερουγίσμα πριν μ' αφανίσει.

Τότε, κατάλαβα πως δίπλα μου δεν ήτανε κανείς.

Και η ιέρεια των χρησμών μιλούσε ακατάληπτα για τον αιώνα που θα με γεννήσει μέσα στο φως.

Θα είμαι ο πρώτος, είπα, που θα ομολογήσει την απελπισία του, ο έσχατος που θα προδώσει την ελπίδα.

Απο-σύνθεση

Ομαδική απόπειρα

Μαζευόμαστε σε κάτι γραφεία, τις περισσότερες φορές βρώμικα. Ήταν συνήθεια που πιστεύαμε ότι είχε νόημα ιστορικής αποστολής. Όμως, όλο και σιγοψιθυρίζαμε ένοχα, μετρώντας την ανασφάλεια μας. Κανείς δεν είχε διάθεση για την καθημερινή λειτουργία. Βρήκα την ευκαιρία και φώναξα δυνατά:

-Πρέπει να περιγελάσουμε τους εαυτούς μας, πριν μας περιγελάσουν οι άλλοι.

Ήταν ο καιρός που οι παράξενες κουβέντες γοήτευαν. Έτσι, όλοι μαζί, μου ανέθεσαν να γράψω διήγημα.

-Δεν είμαι διηγηματογράφος! διαμαρτυρήθηκα.

-Τι είσαι;

-Προφήτης!

Ο Πέτρος με κοίταξε άγρια, ύστερα κι ο Γιάννης. Η Ειρήνη σηκώθηκε αργά, βημάτισε αργά κάνοντας μισό κύκλο. Μετά, με χειροκρότησε με ειρωνεία γεμάτη από κρυφή απόγνωση.

-Και τι προφήτεψες; με ρώτησε.

-Τι προφήτεψες; με ρώτησαν και άλλοι.

-Την μεγάλη διάψευση, απάντησα σταθερά.

-Ναι! όχι! πώς; γιατί;

Οι κουβέντες έγιναν κουβάρι. Οι σκέψεις συννέφιασαν τα πρόσωπα.

-Οι Αρχιερείς...

Ήταν η Ηλέκτρα που σήκωσε ψηλά το ένα χέρι, σαν να πυροβολούσε. Ύστερα, σα να μαλάκωσε, ύψωσε και τα δυο χέρια σε μια ικεσία. Ο Ανδρέας οργίστηκε. Πήρε το λόγο και κατήγγειλε τη βλασφημία. Μίλησε πολύ για τον νικηφόρο πόλεμο και όταν έφτασε στο χρέος, όλοι του ζήτησαν να σωπάσει. Ύστερα στράφηκαν σε μένα.

-Το διήγημα!

Μου έφεραν χαρτί, καφέ και τσιγάρο και έτσι άρχισα:

«Ήταν μια φορά μια πλατεία...».

-Δεν θέλουμε παραμύθια.

-Κουρασθήκαμε πια με τις αναμνήσεις.

Τους κοίταξα έναν-έναν. Δεν ήταν πως δεν ήθελαν να ακούσουν. Ούτε νοιάζονταν για πρόχειρες παρηγορίες. Όμως, η αλήθεια έκαιγε. Τη μια έκαιγε, την άλλη ζέσταινε.

-Αφήστε τον να γράψει, είπε η Ελένη. Ήταν αληθινή η πλατεία... τραγουδούσαμε...

Οι άλλοι ταραχτήκαν και μου 'γνεψαν να συνεχίσω.

«Ήταν μια φορά μια πλατεία άδεια...».

-Σαν την καρδιά μας, είπε η Φωτεινή.

-Ψέματα! φώναξε ο Νίκος. Είμασταν ζωντανοί, πολεμούσαμε.

Ονειρευόμαστε. Το πρωί ξεκινούσαμε χαρούμενοι. Το βράδυ καρτερούσαμε την άλλη μέρα...

-Καρτερούσαμε το μέλλον, είπε πικρά ο Πέτρος.

-Ποιο μέλλον;

-Ποιο μέλλον; ποιο μέλλον; ποιο μέλλον;...

Έμοιαζε η ερώτηση κραυγή που χτυπούσε από τοίχο σε τοίχο και μπερδευόταν το τέλος της με την αρχή.

«Ήταν, μια φορά, ένα λιβάδι. Δεν περνούσαν από εκεί άνδρες, ούτε γυναίκες. Μόνο κάποια παιδιά τα μεσημέρια κρύβονταν στις παπαρούνες. Ήταν, μια φορά, ένα λιβάδι κόκκινο...».

-Κι ένα σύνθημα κόκκινο. Και η σημαία. Και χιλιάδες συνθήματα. Και χιλιάδες σημαίες. Και η ανάσα που έβγαζε φλόγα και οι ανάσες που έβγαζαν πυρκαγιές.

-Και το χέρι ζεστό, το φιλί ζεστό.

-Και οι φωνές που έσκιζαν τον αέρα.

-Και το άδολο γέλιο, το βράδυ στην ταβέρνα.

-Και οι Αρχιερείς.

-Και η ψευδαίσθηση που έχτιζε το όνειρο...

Μιλούσαν ένας-ένας κι ύστερα πάλι, ένας-ένας βυθίζονταν στη συλλογή.

Εγώ συνέχισα...

«Ήταν, μια φορά, ένας χειμώνας. Το χιόνι έπεφτε πυκνό και ο αέρας το στριφογύριζε με δύναμη. Εκεί, ανάμεσα στα δυο βουνά. Τα δένδρα σκελετωμένα αντιστέκονταν. Όσα κρατούσαν τη φορεσιά τους, διπλά υπέφεραν. Σκεφτόμουν αυτούς που έφευγαν για να σωθούν και η πανοπλία τους βάραινε. Και μόλο που κινδύνευαν να χαθούν, αυτοί εκεί, με το άχρηστο φορτίο... Ύστερα σκέφτηκα τους νικητές που δεν είχαν τη δύναμη να αναγγείλουν τη νίκη τους και κουρασμένοι σώπαιναν... Η φωτιά έκαιγε δυνατή στο τζάκι. Η νύχτα κυριεύε σιγά-σιγά το λευκό τοπίο κι ο αέρας δυνάμωνε. Έκρυβε φόβο ο ουρανός στην κοιλάδα. Ένα φόβο αλλόκοτο σαν καθαρτήριο.

Πρέπει να φτάσεις βαθιά, μου ψιθύρισαν. Βαθιά, ως τη μεγάλη αυτοσυντριβή. Να μην έχεις τι να πιστέψεις, να μην έχεις από πού να πιαστείς. Να βυθιστείς στην απελπισία, να συμφιλιωθείς με την απόγνωση. Έτσι μόνο μπορεί να βρεις μια ρωγμή ελπίδας.

Η φωτιά έκαιγε δυνατή στο τζάκι, το σκυλί γάβγισε. Ακούστηκαν χτυπήματα στην πόρτα. Μπήκε ο ξένος, ψηλός σαν Θεός, με γένια άσπρα απ' τους αιώνες ή το χιόνι. Τον κοίταξα.

-Οδυσσέα!!

-Εγώ είμαι.

Ήθελα να του σφίξω δυνατά το χέρι, να του πω για την τρελή ελπίδα που μου 'φερε ο ερχομός του, μα πάλι φοβήθηκα. Καθίσαμε στη φωτιά και μείναμε ώρα πολλή αμίλητοι. Τον κοίταξα για μια στιγμή, με κοίταξε κι αυτός με βαθυστόχαστη γαλήνη.

-Θα σκορπίσουμε, Οδυσσέα, θα σκορπίσουμε...

Κούνησε το κεφάλι του αργά και συνέχισα:

-Ήμουν πριν με τα παιδιά. Ο Πέτρος μιλάει σκληρά, όμως είναι βαθιά πληγωμένος. Ο Γιάννης φαίνεται πιο ήρεμος, όμως η γλώσσα του στάζει φαρμάκι. Η Ελένη και ο Νίκος πασχίζουν να κρατήσουν ζωντανή τη μνήμη. Δεν θέλουν να το πιστέψουν. Η Φωτεινή περιφέρεται σιωπηλή. Κάπου-κάπου ψιθυρίζει λόγια για τη μοναξιά. Ο Ανδρέας μας κοιτάζει καχύποπτα, ως εισβολείς στα ιερά άβατα. Την Μαρία δεν μπόρεσα να την καταλάβω. Αυτή είναι πιο νέα, νομίζω θα φύγει. Η Ηλέκτρα έγινε σκληρή, ο Άρης χάνεται στη σιωπή...

-Εσύ, τι κάνεις; με ρώτησε.

-Αυτοσαρκάζομαι! Κάποτε δάκρυζα στο άκουσμα των μεγάλων ονομάτων, τώρα κουράζομαι. Ωρες-ώρες οργίζομαι. Νιώθω τη μνήμη να με περισφίγγει και μου 'ρχεται να φωνάξω:

-Αφήστε τους ήρωες να ησυχάσουν στον τάφο τους.

Τους λυπάμαι όλους αυτούς που, κάθε φορά, μου θυμίζουν την αντοχή τους. Κάποτε ένιωθα συγκίνηση που ήμουν η συνέχεια, τώρα αισθάνομαι ένοχος. Έγραψα μια ιστορία που έμεινε μισή...

-Θέλω την ιστορία σου, μου ζήτησε ήρεμα.

-Έρχόταν λέει από μακριά. Κανείς δεν ήξερε με ακρίβεια από πού. Κανείς δε ρωτούσε να μάθει. Όλοι περίμεναν συνταγμένοι στο μικρό υπερώο. Οι ετοιμασίες για την υποδοχή ήταν από ώρα τελειωμένες. Σε μια στιγμή ακούστηκε η καμπάνα. Όλοι κοιτάχτηκαν, δεν έλειπε κανένας. Μερικοί σταυροκοπήθηκαν, άλλοι βλαστήμησαν. Είχε φτάσει η ώρα. Από μακριά ακούστηκαν ποδοβολητά αλόγων. Σαν έφτασε η άμαξα μπροστά στο πλήθος, κανένας άνθρωπος δεν φάνηκε. Τότε, ένας νέος μίλησε: «Τον είδα, είπε. Να! εκεί πέρα. Όταν έφτασαν στο ποτάμι, τα άλογα σταμάτησαν να πιουν νερό. Εκείνος σηκώθηκε και περπάτησε στον ουρανό». Ποιος ήταν; άρχισαν όλοι να ρωτάνε. Απόκριση δεν πήραν και σκόρπισαν. Άλλος άνοιξε το μαγαζί, άλλος τράβηξε για τα χωράφια. Μόνο μερικοί αργόσχολοι περικύκλωσαν το δάσκαλο. Μου το 'παν για παραμύθι, έλεγε εκείνος, όμως μπορεί και να 'ναι αλήθεια. Ζούσε πάνω στο βουνό. Τον άφησαν φρουρό κι αυτός μάζεψε τα κόκαλα των συντρόφων του κι έφτιαξε μια σκοπιά. Κάρφωσε το φεγγάρι απ' έξω για φύλακα. Τις νύχτες, τριγύρναγε στο σκοτάδι κι οι λύκοι τρόμαζαν. Κάπου-κάπου ακούγονταν οι μακρινοί λυγμοί των ανθρώπων...

-Αυτή είναι η ιστορία μου, Οδυσσέα.

-Αυτή είναι η ιστορία μας, απάντησε αυτός».

Άφησα κάτω τα χαρτιά και σηκώθηκα. Όλοι σηκώθηκαν. Άνοιξαν την πόρτα και, σιωπηλά, ένας-ένας έφευγαν.

-Σταθείτε, τους είπα.

Μόνο η Ελένη με κοίταξε λυπημένα.

Τα γραφεία άδειασαν. Μάζεψα τα αποστίγματα και άνοιξα τα παράθυρα.

Καθώς περίμενα να αεριστεί ο χώρος, το βλέμμα μου έπεσε στη μεγάλη φωτογραφία του τοίχου. Είχα την αίσθηση πως μου χαμογελούσε παρήγορα.

Είδωλο

Όταν κοίταζα στον καθρέφτη μου έβλεπα εμένα. Στη λίμνη με τα νούφαρα
έβλεπα εσένα:
Το είδωλο...

Σ' ένα δωμάτιο με άσπρους τοίχους, ένα φέρετρο στο κρεβάτι. Ένας νέος, ο
Άγγελος κάθεται σε μια καρέκλα, δίπλα από ένα τραπέζι. Σηκώνεται, πάει στο
παράθυρο και κοιτάζει έξω. Ύστερα κοντά στο φέρετρο.

Άγγελος: Φύγανε τώρα.

(Μέσα στο φέρετρο ένας άνθρωπος ανασηκώνεται).

Έλα, θα είσαι κουρασμένος και έχεις μεγάλο ταξίδι να κάνεις.

(Τον βοηθάει να σηκωθεί και κάθονται κοντά στο τραπέζι).

Ο Άλλος: Έχεις ένα τσιγάρο;

(Ο Άγγελος του δίνει τσιγάρο, εκείνος ψάχνει τις τσέπες του να βρει
φωτιά).

Άγγελος: Δε σου βάλανε;

(Παίρνει το αναμμένο κερι από το φέρετρο, του ανάβει το τσιγάρο κι
ύστερα σβήνει το κερι).

Ο Άλλος: Πότε θα γίνει η κηδεία;

Άγγελος: Αύριο το απόγευμα.

Ο Άλλος: Τόσο αργά;

Άγγελος: Κανονίσαμε να έρθει και η...να προλάβει.

(Ο άλλος ταραάζεται για μια στιγμή).

Ήθελε λέει να σε δει.

Ο Άλλος (Κουρασμένα):

Δεν ξέρω πια αν εγώ θέλω.

Άγγελος: Μα δεν μπορείς!

Ο Άλλος: Είναι κι αυτά τα λουλούδια που μου κρύβουνε τα μάτια...

(Μικρή παύση).

Άγγελος: Στεναχωριέσαι;

Ο Άλλος: Όχι, αισθάνομαι αλαφρωμένος...που πήγαν οι άλλοι;

Άγγελος: Κατέβηκαν στην πόλη να ετοιμάσουν την τελετή.

Ο Άλλος: Πήραν τα άλογα;

Άγγελος: Εκτός από τον Κεραυνό, γιατί, όταν τον έβγαλαν από τον στάβλο, χλιμίντρησε δυνατά και παράξενα. Τα μάτια του νόμιζα πως έπαιρναν φωτιές...

(Ο Άλλος χαμογελάει, σηκώνεται, πάει στο παράθυρο, κοιτάζει αρκετά έξω κι ύστερα γυρίζει...).

Ο Άλλος: Άγγελε! τι έκανες στη ζωή σου;

(Ο Άγγελος τον κοιτάζει θλιμμένα. Κάνει δυο βόλτες στο δωμάτιο και φωνάζει θυμωμένα):

Άγγελος: Τίποτα!

(Γαληνεύει και ξανακάθεται).

Προσπάθησα.

Ο Άλλος: Δεν θέλω να σε στεναχωρήσω, όμως, οι ώρες μας είναι λίγες και πρέπει να μου πεις.

Άγγελος: Δεν είχα ποτέ κακή πρόθεση.

Ο Άλλος: Δεν είχες Άγγελε, το ξέρω. Όμως, θυμάσαι που μ' άφησες στην έρημο; Δεν είπες τίποτα, και γύριζα σε χίλιους τόπους, σε χίλιους χρόνους, πασχίζοντας να θάψω τους νεκρούς σου.

Άγγελος: Σε παρακαλώ, μη μιλάς έτσι...

Ο Άλλος: Ήξερα, πάντα ήξερα πως θα έρθει και η δικιά μου ώρα. Δεν νοιάζομαι για μένα, για σένα νοιάζομαι.

Άγγελος: Σε παρακαλώ μη μιλάς έτσι...

(Ο Άλλος σηκώνεται τον αγκαλιάζει στοργικά... ύστερα πάει στο παράθυρο).

Ο Άλλος: Κοντεύει να σουρουπώσει.

Άγγελος: Κοντεύει.

Ο Άλλος: Άγγελε, πότε θα έρθει η Άννα;

Άγγελος: Αύριο το πρωί, απόψε θα πάρει το πλοίο.

Ο Άλλος: Χρόνια την περίμενα, Άγγελε. Κι έρχόταν πολλές φορές στα όνειρά μου. Μου χαμογελούσε. Φοβόμουν να την αγγίξω μην και χαθεί το χαμόγελο.

Άγγελος: Λένε πως τα όνειρα φωλιάζουν στα απόκρυφα του ανθρώπου. Λένε πως οι άνθρωποι κρύβουν καλά τα όνειρά τους, από φόβο...

Ο Άλλος: Μόνο που ο φόβος μου δεν ήταν τίποτα μπροστά στην αγωνία. Ίδια και απaráλλαχτα εκατοντάδες νύχτες. Μέχρι που, κάποια φορά, σκέφτηκα να βγω έξω στους δρόμους και να μιλάω συνέχεια γι' αυτά, με την ελπίδα ότι θα χαθούν, όπως τα φαντάσματα λιώνουν στο φως της Αυγής...

Άγγελος: Μην τα σκέφτεσαι τώρα αυτά.

Ο Άλλος: ...Ήθελα να πετάξω, όμως με κράταγαν φυλακισμένο οι πέτρες. Γύρευα να κοιτάξω μακριά στον ορίζοντα και δεν μπορούσα. Κοίταζα τότε τον ουρανό...

Άγγελος: Μην τα σκέφτεσαι.

Ο Άλλος: ...Μου χρωστούσε ένα χαμόγελο κι έρχόταν χρόνια πολλά στα όνειρά μου. Εγώ μετρούσα, τις νύχτες, σκιές. Η πόλη δεν είχε ουρανό και οι άνθρωποι κατά χιλιάδες πηγαινοέρχονταν αμίλητοι. Το παράθυρο με το μισοσπασμένο πατζούρι, σκοτεινό και ξένο. Και στο μυαλό μου η καταίγίδα των λέξεων, η θύελλα της σιωπής...

Άγγελος: Σε νιώθω.

Ο Άλλος: Δεν θέλω να με νιώσεις, θέλω να θυμηθείς.

Άγγελος: Τι να θυμηθώ;

Ο Άλλος: Τον νέο με το χαρακωμένο πρόσωπο.

Άγγελος: Αυτός πέθανε.

Ο Άλλος: Δεν ξέρω αν πέθανε, θυμάμαι μόνο που πάσκιζε να συμφιλιωθεί με τον θάνατο.

Άγγελος: Νόμιζες πως αιώνες ζωής είχαν οργώσει το κορμί του. Η ματιά του διαπερνούσε τις πολυκατοικίες, τους δρόμους, το τσιμέντο. Διαπερνούσε τα σύννεφα και τον ουρανό...

Ο Άλλος: Σου μίλησε Άγγελε, σου μίλησε.

Άγγελος: Μου είπε ότι ήθελε να ζήσει, μα, δεν μπορούσε να κινήσει τα κουρασμένα του πόδια. Ήθελε να ζήσει όμως, πέθανε.

Ο Άλλος: Δεν ξέρω αν πέθανε...

Άγγελος: "Όταν χρειάστηκε να βγάλω φωνή, εγώ σώπασα", μου είπε, "όταν χρειάστηκε να σωπάσω, δεν μπορούσα να κρατήσω το βογκητό μου...".

Ο Άλλος: Θυμάσαι.

Άγγελος: Κάθε φορά που σκέφτομαι, θυμάμαι. Κάθε φορά που θυμάμαι, σκέφτομαι.

Ο Άλλος: Άγγελε θέλω να ξέρεις. τώρα που φεύγω, θέλω να ξέρεις ότι σ' αγαπώ.

(Ο Άγγελος σηκώνεται, γεμίζει δυο ποτήρια κρασί, δίνει το ένα...).

Άγγελος: Ήθελα να ζήσω...

Ο Άλλος: Κι εγώ ήθελα να ζήσω.

Άγγελος: Εσύ δεν μπορούσες.

Ο Άλλος: Ίσως να είναι κι έτσι, όμως κανείς δεν μου έδωσε νερό.

Άγγελος: Κανείς δεν μπορούσε να σου σβήσει την πυρκαγιά.

Ο Άλλος: Κανείς δεν προσπάθησε Άγγελε.

Άγγελος: Μη γίνεσαι τόσο σκληρός.

Ο Άλλος: Ήταν σκληρές οι νύχτες στα βουνά και οι μεγάλοι μιλούσαν για τα φαντάσματα των πεθαμένων γειτόνων. Δένδρα, δίπλα στα δένδρα και δυο παλάμες ροζιασμένες και άδειες...

Άγγελος: Η Άννα;

Ο Άλλος: Η Άννα, η Ελένη, η Μυρτώ. Κι εσύ Άγγελε. Με σένα πάλευα και η Άννα σώπαινε. Η Άννα σώπαινε και ένα μεγάλο γιατί δεν μ' άφηνε να σε νικήσω. Κι έπρεπε να σε νικήσω Άγγελε.

Άγγελος: Δεν ξέρω ποιος νίκησε...έλα τώρα.

(Σηκώνει το ποτήρι του και το τσουγγρίζει με το ποτήρι του Άλλου).

Καλό ταξίδι.

Ο Άλλος: Στην υγεία σου!

(Περιπαικτικά):

Στη μακροζωία σου! Μη ξεχάσεις αύριο να μου φιλήσεις την Άννα.

(Ξεσπάει σε γέλια δυνατά):

Για σκέψου Άγγελε! αύριο κλαμένη θα με κοιτάξει κι εγώ θα της φωνάξω..."άργησες".

Άγγελος (στρέφει το κεφάλι του):

Δεν μπορείς, δεν μπορείς!

(Σηκώνεται πάει στο παράθυρο):

Βράδιασε...

Ο Άλλος: Η νύχτα διαδέχεται την νύχτα.

Άγγελος (Με απόγνωση):

Όχι! όχι! όχι!

Ο Άλλος: Ναι! Άγγελε, ναι! Κάθε φορά που θα σου υποκλίνονται, θα είναι σκοτάδι. Κάθε φορά που θα σου γελούν. Κανείς δεν θα μιλήσει για το έγκλημά σου, κανείς δεν θα σε δικάσει. Όταν τραγουδούν τα πουλιά θα θυμάσαι, και θα είναι νύχτα.. Όλα θα είναι τοποθετημένα με ζηλευτή τάξη: ο δάσκαλος, ο μαθητής, ο δικαστής και ο χωροφύλακας. Η παρέα με τα χαχανητά, ο κύριος με την όμορφη κυρία. Μόνο που θα είναι νύχτα και συ θα φοβάσαι. Τότε είναι που θα γυρέψεις κι άλλα μαχαίρια, τότε θα θυμηθείς και μπορεί να πεις: " άσκοπα πάσχισα, ήταν αδύνατο να ζήσω χωρίς τα χρώματα..."

Κοίταξέ με Άγγελε.

(Τον πιάνει δυνατά):

Θλίψη με συντροφεύει, πίκρα με συντροφεύει. Όμως φεύγω γαληνεμένος. Περπάτησα μέχρι τα σύνορα της απόγνωσης. Αντιστάθηκα. Μάταια, η θύελλα δεν μ' άφηνε να πισωγυρίσω. Πέρασαν χρόνια πολλά μέσα στην καταιγίδα. Τα δένδρα τα τσάκισαν οι κεραυνοί και ο ήλιος βγήκε μισός για να ζεστάνει τα λουλούδια. Περίμενα να ημερέψει η θάλασσα, μέχρι που άδειασε και οι αστερίες άλλαξαν χρώμα. Τότε, γυμνός ξεχύθηκα στους δρόμους και τα δάκτυλα των άλλων με σημάδευαν. Όμως, το κορμί μου είχε συνηθίσει το φόβο και τη βροχή. Δεν είχα τίποτα να δώσω, γιατί δεν είχα τίποτα να κρύψω. Όμως, μαζί μου βγήκαν κι άλλοι από τα γυάλινα καταφύγια. Βγήκαν στεγνοί, μα και στεγνωμένοι. Ήρεμοι, μα και φοβισμένοι. Και συ, Άγγελε και συ. Την τελευταία στιγμή μ' αρνήθηκες και στοιβάχτηκες με χιλιάδες άλλους. Μόνο που δεν μπόρεσες να κλείσεις τα μάτια σου και τα είδες όλα. Όταν βγήκες, εσύ κρύωνες κι εγώ είχα υποτάξει την απελπισία. Τώρα, είσαι εδώ, παρατηρώντας για μια

ακόμη φορά. Όμως μπορεί να είναι η τελευταία σου ευκαιρία. Αυτή η τελετή δεν θα είναι σαν τις άλλες. Στους κήπους τα λουλούδια δεν ξεψυχούν...

Άγγελος (έντονα):

Σώπασε πια! σώπασε.

Ο Άλλος (καρφώνει το βλέμμα του στο παράθυρο και μονολογεί):

Λέξεις πολλές ακούστηκαν, άλλες σαν κραυγές άλλες σαν κλάμα κι άλλες με τη γαλήνη της κούρασης, με την αγάπη της ησυχασμένης θάλασσας...

(Γυρίζει στον Άγγελο):

Υπάρχει μια σιωπή πιο φαρμακερή και από το θάνατο. Όταν η μνήμη θα σε προδίδει άορατα και θα είσαι μόνος. Θα γυρίζεις στους σταθμούς. Τρένα θα φεύγουν άδεια. Στο θάλαμο, φλογισμένοι οι αριθμοί κι η γραμμή σου νεκρή...

Άγγελος: Πασκίζεις να με ταράξεις.

Ο Άλλος: Πασκίζω να σε σώσω.

Άγγελος (μονολογεί):

Μοιάζει παράλογο, παράλογο...

(Σηκώνεται πάει στο άδειο φέρετρο, γυρίζει...):

Η ζωή σου έσπειρε θύελλες, ο θάνατός σου καταιγίδες. Άκουσε με, κανείς δεν μ' έταξε κοσμοσωτήρα. Όταν με γέννησαν μου είπαν "περπάτα!". Εγώ έμοιαζα τόσο πολύ με τους άλλους ανθρώπους. Ήθελα να μεγαλώσω σαν κι αυτούς, να γεράσω σαν κι αυτούς, να χαθώ σαν κι αυτούς...

Ο Άλλος: Όμως, κάθε βράδυ το φεγγάρι στο παράθυρό σου, σου ψιθύριζε.

Άγγελος: Νεανικά αισθήματα.

Ο Άλλος: Όνειρα.

Άγγελος: Ναι όνειρα.

Ο Άλλος (περιπαιχτικά):

Τροχαία συμβάντα...

Άγγελος (απελπισμένα):

Δεν μπορώ παρά να υπομείνω, όμως, να ξέρεις, γίνεσαι τώρα δικαστής. Πάντα με δικάζεις, θαρρώ τώρα πως έγινες πιο σκληρός.

Ο Άλλος (χαμογελάει):

Αλήθεια; Για πες μου Άγγελε! ποιος είναι ο καλύτερος: ο δικαστής ή ο δήμιος;

Άγγελος: Δεν θέλω κανέναν.

Ο Άλλος: Όταν πρόκειται για σένα, φυσικά, όταν όμως είναι για τους άλλους;

Άγγελος: Δεν έκανα σε κανένα κακό με τη θέλησή μου.

Ο Άλλος: Το ξέρω. Μόνο που τη θέλησή σου άλλοι την εξουσίαζαν -κι αυτοί σκόρπισαν θλίψη και σιωπή. Εσύ ήθελες να είσαι ένας άνθρωπος κανονικός, όμως, τα σχήματα ήταν ακανόνιστα και κάθε βράδυ, έρχόταν κάποιος μ' ένα πριόνι να τους στρογγυλέψει τις άκρες. Ένα λουλούδι στον ύπνο μου, μου φώναζε: "γιατί με σκότωσαν;". Ο άνθρωπος με το πριόνι κάθε βράδυ έκοβε κανονικά σχήματα. Εσύ έλεγες: "Κάπως έτσι πρέπει να γίνει" και μάζευες τους σκορπισμένους αριθμούς. Εσύ έλεγες: "Δε γίνεται αλλιώς" και τους έβαζες στη σειρά. Πρώτα το ένα, ύστερα το δύο, ύστερα το τρία και μετά... το τίποτα.

(Γυρίζει στον Άγγελο με πίκρα):

Τη φωτογραφία με τους λευκούς καταρράκτες τι την έκανες;

Άγγελος: Την έκαψα.

Ο Άλλος: Γιατί;

Άγγελος: Πονούσα.

Ο Άλλος: Τα αποτυπώματα από τα γυμνά πόδια που είναι;

Άγγελος: Χάθηκαν.

Ο Άλλος: Γιατί;

Άγγελος: Πονούσα.

Ο Άλλος: Κάθε φορά που πονούσες, με σκότωνες. Ύστερα, με σήκωνες για να με ξαναθανατώσεις. Τώρα, τέλειωσα πια, τώρα και συ τελείωσες.

Άγγελος: Είναι καλύτερα έτσι...

(Στέκονται και οι δυο σιωπηλοί, βηματίζουν στο δωμάτιο. Σε λίγο ακούγεται το μακρινό σφύριγμα ενός τρένου).

Ο Άλλος (καρφώνει το βλέμμα του στο παράθυρο):

Άννα... πέρασαν τόσα φθινόπωρα γλυκιά μου κι εσύ δεν ήρθες, σε περίμενα και δεν ήρθες...

Άγγελος: Σου φέρθηκε τόσο σκληρά.

Ο Άλλος: Δεν έφταιγες εσύ, πίστεψέ με. Ο Άγγελος μας έφταιγε κι εκείνη η άλλη η μορφή η δικιά σου.

Άγγελος: Ποτέ δεν θέλησες να κοιτάξεις κατάματα την αλήθεια.

Ο Άλλος: Ήταν μια αλήθεια ψεύτικη, Άννα! Όλοι μου λέγανε να σ' αρνηθώ. Και με στέλνανε σε κρύες αγκαλιές. Με πρόσταζαν να ξεχάσω κι εγώ θυμόμωνα.

Άγγελος: Κι εσύ διάλεγες το δρόμο της καταστροφής.

Ο Άλλος: Τον ακούς Άννα, τον ακούς; Ακόμα και τώρα φοβάται. Σαν τους άλλους, σαν τους άλλους. Χιλιάδες άλλοι κυκλοφοράνε στη ζωή μας.

Άγγελος: Πάντα διάλεγες να περπατάς στα μονοπάτια.

Ο Άλλος: Εκεί, στην άκρη του βράχου αγκαλιαστήκαμε. Εσύ έφυγες κι εγώ έπρεπε να στεριώσω σχοινί στη ρεματιά, να ακροβατήσω.

Άγγελος: Και θέλησες μαζί σου να με πάρεις.

Ο Άλλος: Θέλησα να διαβώ, γιατί απέναντι κατοικούσαν τα πουλιά.

Άγγελος: Στη μέση της ρεματιάς σε περίμενε ο θάνατος.

Ο Άλλος: Στο κάστρο σου σε περίμενε η πλήξη.

Άγγελος: Με περίμενε η ζωή.

Ο Άλλος: Άννα μίλησέ του, ακόμα ελπίζει. Μάταια ελπίζει.

Άγγελος: Δεν σ' ακούει, αύριο θα 'ρθει και συ θα λείπεις.

Ο Άλλος (συνέρχεται από την έκστασή του):

Άγγελε! κάποτε ονειρεύτηκα πως είχα ένα πόδι ξύλινο, κι όλοι ρωτούσαν να μάθουν λεπτομέρειες απ' το μέτωπο. Όμως, όλα τα ξύλινα πόδια είχαν καεί στην πλατεία και ο πόλεμος είχε τελειώσει, χρόνια πολλά, πριν από τη γέννησή μου.

Άγγελος: Μιλάς σαν προφήτης.

Ο Άλλος: Μιλώ σαν οδοιπόρος. Κάποιος μου μίλησε για την αρχή, εσύ μου μίλησες για το τέλος. Κάποιος με πήρε από το χέρι. "Εδώ θα κατοικήσω", μου είπε, δείχνοντας τα μαύρα λιθάρια. "Από εδώ δραπέτευσα", φώναξα σπαρακτικά. Με κοίταξε λυπημένα και ξαναμίλησε. "Υπάρχει ένας τόπος όπου τα ποτάμια ξεψυχάνε ευτυχισμένα. Εμένα με βρήκε μια από τις εφτά πληγές πριν ξεφουσκώσει η ορμή μου". "Πήγαινε εσύ", μου είπε και προχώρησα...

Άγγελος: Ταξίδι χωρίς επιστροφή.

Ο Άλλος: Οδήγησα τα βήματά μου στο φωτισμένο κήπο. Δυο πελώρια σκυλιά με συνόδεψαν μέχρι τους κόκκινους φρουρούς. Η οικοδέσποινα χαμογελούσε. Βρέθηκα σ' ένα δωμάτιο με πολλούς καθρέφτες. Έπρεπε να φορέσω τη στολή του δείπνου. Χακί παντελόνι, χακί πουκάμισο, χακί μπουφάν, χακί παπούτσια κι ένα γκριζο λουλούδι για το πέτο μου. Το σαλόνι ήταν μεγάλο και σκοτεινό, το κεριό τρεμόπαιζε κάτω από τη φωτογραφία. Κάποιος πάσχιζε να κρατήσει την ανάσα του. "Έτοιμοι, πάμε!". Η φωνή είχε την έννοια της προσταγής και τα φώτα άναψαν όλα μαζί. Τα πολύχρωμα κορίτσια ανυπόμονα πλησίασαν τους ομοιόμορφους άνδρες. Αμήχανα χαμόγελα και φωνές γεμάτες λαχτάρα...

Άγγελος: Στέλιο, Άγγελε, Πέτρο...

Ο Άλλος: Η οικοδέσποινα χειροκροτούσε κι εγώ τραβήχτηκα στην πόρτα. Μ' ακολούθησες στον κήπο με τα μοβ τριαντάφυλλα. Ύστερα τραβήξαμε για τον σταθμό των τρένων.

Άγγελος: Όχι! όχι! εγώ γύρισα πίσω.

Ο Άλλος: Ναι Άγγελε! μου έλεγες αυτό το ταξίδι δεν έχει γυρισμό. Σου έλεγα σ' αυτή την πόλη κατοικούν άνθρωποι αόμματοι. Τα κορίτσια φοράνε χαμόγελα πλαστικά.

Άγγελος: Και τι έκανες, εσύ τι έκανες;

Ο Άλλος: Προσπέρασα, θυμωμένος, τα ξυπόλητα παιδιά και τις κυρίες που μοίραζαν ζαχαρωτά.

Άγγελος: Τι σχέση είχες εσύ μ' αυτόν τον τόπο;

Ο Άλλος: Τον όργωσα στα όνειρά μου.

Άγγελος: Τον όργωσες κι ύστερα τον άφησες.

Ο Άλλος: Ναι είπα θα φύγω κι έφυγα.

Άγγελος: Εσύ όλο έφευγες κι όλο ερχόσουν. Κάθε φορά που έλεγα θα ξεχάσω, μου χτυπούσες την πόρτα τα μεσάνυχτα. Πάντα τα μεσάνυχτα. Και δεν βρήκα τη δύναμη να σε διώξω.

Ο Άλλος: Δεν βρήκες τη δύναμη να με διώξεις, δεν βρήκες τη δύναμη να με κρατήσεις.. Για αυτό περπατούσες στις σκιές των παιδιών.

Άγγελος (σαρκαστικά):

Εσύ, ορθός φρουρός αντίκρυ στο ποτάμι που όλο φούσκωνε.

Ο Άλλος (μελαγχολικά):

Έμοιαζε ο κάμπος θάλασσα, όταν σφύριζε το τρένο στους λόφους με τις σκοπιές. Το δειλινό με προσπέρανε, στιγμιαία ανάμνηση. Άστραμμα στα μάτια μου. Καθώς έχασα το δάκτυλό μου, βούτηξα στο σκοτάδι να το πάρω πίσω κι έχασα τα χέρια μου. Πού να σκεφτώ πως έπρεπε να υπερασπιστώ αυτά που μου απόμειναν στο χαράκωμα με τ' αγκάθια.

Άγγελος (με αγάπη):

Κι όλο θρηνούσες, τα μεσημέρια, κι όλο βάδιζες.

Ο Άλλος: Μέχρι που το ακουστικό του τηλεφώνου με σημάδεψε. Έγειρα πίσω και σηκώθηκα. Έλεγα τότε θα περάσει η Άνοιξη, τότε θα χαθεί η θλίψη των φύλλων, τότε θα στερέψουν οι θάλασσες του καλοκαιριού, τότε θα βρέξει μαύρη βροχή να λιώσει το άσπιλο χιόνι...

Άγγελος: Για αυτό έφευγες.

Ο Άλλος: Για αυτό έφευγα.

Άγγελος: Για αυτό ερχόσουν.

Ο Άλλος: Για αυτό ερχόμουν.

Άγγελος: Κι εγώ περπατούσα στις σκιές των παιδιών. Ήξερα πως τα λόγια μου τα πνίγει η σκόνη.

(Ξεσπάει σε λυγμούς):

Δεν πρόλαβα να φορέσω παπούτσια. Λαίμαργα μεγάλωσα, λαίμαργα ερωτεύτηκα... Όλα τα άφησα μισά. Έπρεπε από κάπου να αρχίσω, ξανά ολόκληρα να τα κάνω.

Ο Άλλος: Κι άφησες εμένα να γυρεύω στους ανέμους τα μισά παιδιά μας.

Άγγελος: Μισό φαί, μισό καυσόξυλο, μισά όνειρα...

Ο Άλλος: Όλα είναι μισά Άγγελε, όλα είναι μισά. Μόνο που, στην άλλη μεριά του φεγγαριού, υπάρχει ένας μαύρος και κακός ήλιος... Στην ακροθαλασσιά απόμειναν οι σκιές μας κι εμάς μας ταξιδεύουν τα θαλασσοπούλια.

Άγγελος (με απόγνωση):

Για πού, για πού;

Ο Άλλος: Δεν έχει σημασία, δεν έχει σημασία... Ακούς τον Κεραυνό που χλιμντρίζει; Μας καλεί Άγγελε! μας καλεί.

Άγγελος: Για πού, για πού;

Ο Άλλος: Πέρα από τα σύνορα.

Άγγελος: Είναι τα σύνορα του θανάτου!

Ο Άλλος: Όχι! όχι! Αυτά δεν υπάρχουν. Ο θάνατος και η ζωή έγιναν μια απέραντη αλληλουχία, καθημερινή και αιώνια.

Άγγελος: Φοβάμαι.

Ο Άλλος: Φοβάσαι και χάνεσαι. Φοβάσαι και χάνεσαι.

Άγγελος: Φοβάμαι το νύχτωμα, φοβάμαι την αυγή... Όσες φορές δοκίμασα να τραγουδήσω, χιλιάδες κοράκια έσκουζαν στον ύπνο μου. Στο ταβάνι πηγαινοέρχονταν σκιές...

Ο Άλλος: Όσες φορές δοκίμασες να δραπετεύσεις, φοβήθηκες.

Άγγελος: Οι δρόμοι έκαιγαν, τα πόδια έλιωναν.

Ο Άλλος: Τα πόδια έκαιγαν, οι δρόμοι έλιωναν.

Άγγελος: " Κόκκινη φλόγα το κορμί μου, λιώνουν οι άκρες μου ".

Ο Άλλος: Ναι Άγγελε, ναι. Αυτά είναι τα λόγια μου και πολλές φορές σου τα τραγούδησα. Όμως, εσύ έλεγες: " θα ζήσω " και γύριζες μ' ένα κομμάτι πάγο. Και φοβόσουν να κοιτάξεις τον ήλιο, μην και λιώσουν τα μάτια σου. Μη λιώσει η παγερή σιγουριά σου.

Άγγελος: Κι εσύ τι έκανες εσύ;

Ο Άλλος: Βυθίστηκα στην απόγνωση, για να συντρίψω την βεβαιότητα.

Άγγελος: Ώσπου, μια ρωγμή άσπρου εμφανίστηκε μέσα στο μαύρο...

Ο Άλλος: Ώσπου, κάποιος φίλος μου φώναξε: "οι κανόνες της δημιουργίας διέρρευσαν".

Άγγελος: Κι έγινε η βεβαιότητα αμφιβολία.

Ο Άλλος: Έγινε άλογο φτερωτό...

Άγγελος: Μόνο που ο φίλος σου σε κάλεσε να γυρίσεις. "Γύρνα" σου είπε, "εσύ που αιωρείσαι στ' αστέρια, όλοι φοβούνται πως θα αντιγράψεις τη σκληρότητα των δολοφόνων σου".

Ο Άλλος: Έτσι μου είπε κι εγώ γύρισα.

Άγγελος: Εκδικητής.

Ο Άλλος: Συγχώρεσέ με Άγγελε! συγχώρεσέ με.

Άγγελος: Είναι επειδή μ' αγαπούσες, είναι επειδή πάσκιζες για τη σωτηρία μου.

Ο Άλλος: Είναι αλήθεια, είναι αλήθεια... Έλα τώρα... Όπου να 'ναι θα 'ρθουν οι άλλοι.

Άγγελος: Όπου να 'ναι θα 'ρθουν οι άλλοι.

Ο Άλλος (με αγωνία):

Πρέπει να αποσπαστείς, Άγγελε! πρέπει...

Άγγελος: Όπου να 'ναι θα 'ρθουν οι άλλοι. Έλα να σε κεράσω ένα τελευταίο κρασί.

Ο Άλλος (παίρνει το ποτήρι, στέκεται κάμποση ώρα αμίλητος, πάει στο παράθυρο, γυρίζει και με φωνή γεμάτη γαλήνη μιλάει):

Έρχεται η Άννα.

Άγγελος: Η Άννα δεν θά 'ρθει τώρα, αύριο θα 'ρθει και συ θα λείπεις.

Ο Άλλος: Έρχεται Άγγελε! έρχεται, άκου, θα χτυπήσει την πόρτα. Άκου τα βήματά της στα σκαλιά.

Άγγελος: Τίποτα δεν ακούγεται.

Ο Άλλος: Την είδα, φοράει κίτρινα. Δεν ταιριάζουν τα κίτρινα στο πένθος σου Άγγελε!

Άγγελος (έντονα):

Την είδες στο όνειρό σου, την είδες στο θάνατό σου!

Ο Άλλος (απελπισμένα):

Άγγελε! συμφιλιώσου με τον θάνατο, συμφιλιώσου με τη ζωή!

(Ακούγεται ένα χτύπημα στην πόρτα. Ο Άγγελος τινάζεται επάνω. Ο Άλλος ανοίγει. Μπαίνει μια γυναίκα ντυμένη στα κίτρινα).

Άγγελος (με έκπληξη):

Άννα....!

(Η Άννα χαμογελάει).

Ο Άλλος: ' Άννα! σε περίμενα.

(Η Άννα τον αγκαλιάζει. Ο άλλος τραβιέται λίγο και της χαμογελάει. Κοιτάει τον Άγγελο με λύπη και βγαίνει από το δωμάτιο. Ο Άγγελος και η Άννα μένουν αμίλητοι. Ακούγεται ποδοβολητό αλόγου).

Άγγελος: ' Άννα !!

Άννα: Άγγελε !!

Κοιτάζονται αρκετή ώρα. Ο Άγγελος με βήμα κουρασμένο πάει ως το παράθυρο. Ύστερα, γυρίζει και μπαίνει στο φέρετρο. Η Άννα μαζεύει τα ποτήρια. Ανάβει το κερί και κάθεται στην καρέκλα. Ακούγονται μακρινά ποδοβολητά αλόγου και μια δυνατή μουσική ζωής και θανάτου.

Η Άννα παίρνει ένα βιβλίο, σηκώνεται όρθια, διαβάζει:

"Οι αποστάσεις εκμηδενίζονταν κι όλο το μηδέν γινόταν άπειρο".